

ZAPISNIKI

III. seje mestnega zbora, III. seje zbora proizvajalcev
in IV. skupne seje odbornikov mestnega zbora
in zbora proizvajalcev MLO Ljubljana
dne 27. februarja 1953

Tiskala Triglavska tiskarna v Ljubljani

ZAPISNIK

III. seje mestnega zbora Mestnega ljudskega odbora za glavno mesto Ljubljana, ki je bila v petek, dne 27. februarja 1953 od 16. do 19. ure v sejni dvorani MLO Ljubljana, Mestni trg 1.

Predsednik Mestnega ljudskega odbora Jaka Avšič obvesti zbor, da je odbornik Gorjanc Joško, ki predseduje sejam mestnega zbora, zbolel, zaradi česar je treba za vodstvo današnje seje izvoliti drugega odbornika. Prosi za predloge.

Ljudski odbornik dr. Benigar Jože predlaga, da se za vodstvo današnje seje izvoli ljudski odbornik Krivic Vladimir. Predlog je bil soglasno sprejet.

Ljudski odbornik Krivic Vladimir prevzame nadaljnje vodstvo seje, ki je bila sklicana pravilno na podlagi 89. člena zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin.

Zapisnik seje vodi Pogačar Niko, tajnik MLO.

Predsedujoči predlaga, da se za overitelja zapisnika izvolita odbornika Tomičević-Žagar Fani in Bavcon Ljubo. Predlog daje na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

Predsedujoči ugotovi, da je od 70 odbornikov prisotnih 55. Torej je podana sklepčnost.

Predhodno je opravičilo svoj izostanek 12 odbornikov, in sicer: Dermastja Mara, Gorjanc Joško, Kreutzer Pavel, Ocepek Lojze, Plevnik Jože, Suhadolc Anton, Škrjanc Ivan, Sušteršič Jože, Vodopivec Vlado, Vrhovec Stane, Vršnik Lojze in Zdešar Henrik.

Doslej še niso opravičili izostanka 3 odborniki, in sicer: Bajuk-Sagadin Stana, Kumar Andrej in dr. Marvin-Zadnik Zvezda.

Zapisnik II. seje mestnega zbora prečita tajnik MLO Pogačar Niko. K zapisniku ni bilo nobene pripombe in je bil soglasno sprejet.

Predsedujoči predlaga v sporazumu s predsednikom MLO, da se na

dnevni red

današnje seje mestnega zbora postavijo naslednja vprašanja:

1. Predlog odloka o spremembi odloka o javnem redu in miru.
2. Sklepanje o ustanovitvi oziroma o prenehanju nekaterih gospodarskih podjetij in zavodov.-

3. Sprejem odločb o razlastitvi.

4. Potrditev odločbe o imenovanju komisije za revizijo in prepis splošnih volilnih imenikov.

Predsedujoči razloži, da se predlaga sprememba v vabilih navedenega dnevnega reda iz naslednjih vzrokov:

O predlogih zborov volilcev, o predlogu za razpis posojila in o določitvi števila delovnih mest v aparatu MLO bi bilo najprimerneje, da razpravljajo odborniki na skupni seji obeh zborov. Za to skupno sejo, ki bi bila takoj po zaključku ločenih sej mestnega zbora in zbora proizvajalcev, je Komisija za izvolitve in imenovanja MLO pripravila nekaj predlogov, o katerih bi bilo treba še danes sklepati. Končno je treba v skladu z veljavnimi predpisi tudi odlok o razpisu nadomestnih volitev za odbornika zbora proizvajalcev sprejeti na skupni seji obeh zborov. Vsa naštetá vprašanja bi bila torej v primeru, da se mestni zbor in zbor proizvajalcev strinjata s predlaganimi spremembami, prišla na dnevni red IV. skupne seje.

V vabilih najavljena 5. točka dnevnega reda odpade, ker po pojasnilu Sekretariata za zakonodajne zadeve pri Izvršnem svetu LRS, poseben odlok o dnevnicah za službena potovanja v območju mesta Ljubljane ni potreben.

Predsedujoči da predlagani dnevni red na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

1. SPREMEMBE V ODLOKU O JAVNEM REDU IN MIRU

Poročevalec komisije za pravne predpise in organizacijska vprašanja V o d o p i j a Janko poroča:

Tovariši in tovarišice ljudski odborniki! Komisija za pravne predpise in organizacijska vprašanja je pregledala na svojem sestanku odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o javnem redu in miru. Komisija je mnenja, da je ta odlok o spremembi zakonit, vendar se ne strinja z osnovnim odlokom. Osnovni odlok vsebuje razne določbe, ki so nezakonite. Zato je komisija mnenja, da se izvrši nova redakcija osnovnega odloka s tem, da se protizakonite določbe izločijo in dopolnijo, pripravi pa se še odlok o ureditvi cestnega prometa in odlok o obratovalnem času.

Glede posameznih odločb bi pojasnil, da imamo vrsto odločb, ki tangirajo kazenski zakon — tako smešenje oseb, kar lahko vsak državljan uveljavlja v zasebni tožbi pred sodiščem, dalje oviranje javnih shodov in prireditvev, odredba o zdravstvenem nadzoru nad živili in podobno. Glede vseh teh določb predvidevajo republiški predpisi mnogo strožje sankcije. Historijat odloka je deloma znan in je bil tudi objavljen v tisku. Po ljubljanskem odloku so izdelali in sprejeli odloke o javnem redu in miru številni okrajni ljudski odbori. Javno tožilstvo je dalo

predlog, da se ta odlok spremeni. V večini primerov so te spremembe na OLO-ih že sprejete.

Zaradi tega je mnenje Komisije za pravne predpise in organizacijska vprašanja, da MLO na tem zasedanju predlagnaega odloka še ne sprejme in pooblasti komisijo, da spremeni stari odlok in napravi nov osnutek, obenem pa pripravi odlok o cestnem prometu in odlok o obratovalnem času.

Glede samega dela komisije bi želeli, da se vsi ti osnutki izdelajo pravočasno — ne pa, da se komisiji dostavijo šele dva dni pred zasedanjem, kot je bilo to v tem primeru, — in sicer zato, da bodo lahko člani komisije preštudirali predloge in dali pravno mnenje. Samo v tem primeru bo komisija lahko nosila moralno in pravno odgovornost.

Glede odloka o potnih in selitvenih stroških je bila komisija prav tako mnenja, da je odlok nezakonit in se je z njenim mnenjem strinjal tudi republiški Izvršni svet.

Krivic Vladimir:

Ne vem, kakšno je delo komisije za pravne predpise, vendar se mi zdi pripomba tov. Vodopija, ko pravi, da ni dobila komisija tega predloga pravočasno, neumestna. V kolikor gledam ta predlog, se mi zdi, da ni v ničemer spremenjen od onega, ki je bil dan v javno diskusijo.

Vodopija Janko:

Ta odlok, ki je šel v diskusijo je zakonit, vendar kakor sem že prej omenil, je nezakonit osnovni odlok. Izdelali smo pravno analizo odloka, pri čemer je sodeloval tudi pravni referent MLO in sodnik za prekrške in smo bili vsi enotnega mnenja. Predlagamo, da osnovni odlok s temi spremembami in dopolnitvami pripravimo za prihodnje zasedanje, skupaj z odlokom o ureditvi cestnega prometa in obratovalnega časa.

Krivic Vladimir:

Pojasnim, da vprašanje nezakonitosti tega odloka ni tako jasno, kot pravi tov. Vodopija. Imamo poseben pojav v tem pogledu, da je zvezni zakon o prekrških dejansko veliko širši in dopušča širše možnosti. Republiški zakon še ni prilagojen zveznim predpisom in odtod prihaja naš odlok v opreko z republiškim, ne pa z zveznim zakonom. Republiški in naš zakon bi se morala skladati, se pa ne skladata. Predlagam, da se ta stvar odloži in predlog ponovno prediskutira.

Vodopija Janko:

Mi smo predlog osnovnega zakona že prediskutirali in analizirali in je že skoraj pripravljen ter ni med nami nobenih razlik. Ponovno pa poudarjam, da je vzrok v tem, ker smo osnutek dobili prepozno v razpravo in to — dva dni pred zasedanjem.

Sitar Franc:

Čudno se mi zdi, kako to, da je komisija čakala na ljudski odbor, kdaj jo bo pozval, da začne delati. Vsi vemo, da je bila javna razprava o novem odloku o javnem redu in miru ter da predlagamo spremembe odloka. Komisija pa ni smatrala za potrebno, da bi to stvar proučila in obdelan predlog predložila Mestnemu ljudskemu odboru.

Dr. Modic Heli:

Ta komisija ni poklicana da daje iniciativo za sestavo novega predloga, ampak je poklicana, da predlog, ki ga sprejme od posameznih svetov, analizira. Tu je vprašanje, če ni šla morda komisija predaleč, ko se bo bavila tudi z odlokom o obratovalnem času in podobno. V tem primeru je to samo smatrati za iniciativo, da se bo vsa materija enkrat skupno predelala.

Krajger Olga:

Važno se mi zdi opozoriti ljudski odbor, da je šel odlok v diskusijo na zbere volilcev in je torej upoštevati njih mnenje.

Vodopija Janko:

Pred zbere volilcev ni šel celotni odlok, temveč samo predlog odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o javnem redu in miru. To, kar je bilo na zborih razpravljano, bo itak ostalo takšno kot je. Mi osporavamo samo protizakonitost osnovnih določb, katere pa niso bile dane v diskusijo.

Predsedujoči da v diskusijo naslednja predloga:

1. Celotni odlok naj se ponovno pregleda in napravi nov predlog celotnega odloka. O tem naj se razpravlja na eni prihodnjih sej.
2. Del odloka, ki je že prediskutiran na zborih volilcev, naj se obravnava takoj, ločeno od celotnega odloka.

Dr. Dermastja Marjan:

Moje mnenje je, da se predloženi predlog o spremembi odloka, ki je že bil obravnavan na zborih volilcev, sprejme in izvede. Druga stvar pa je, da je potrebno ves odlok kompletirati in ga dati skupno v razpravo. V kolikor so trditve tov. Vodopije o nezakonitosti osnovnega odloka točne, predlagam, da se izvrši revizija in da celotni novi predlog na razpravljanje.

Krese Leopold:

Gre za neke določbe, ki so nekako protizakonite, torej se pravi, da ta odlok ne velja. Treba je torej ugotoviti veljavnost odloka.

Vodopija Janko:

Lahko razpravljamo ločeno o spremembi odloka, vendar je moje mnenje, da je bolje razpravljati o celotnem odloku.

Predsedujoči da predlog odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o javnem redu in miru v razpravo.

Brezar Stana:

Odlok o spremembah odloka predvideva v zadnjem odstavku 3. člena, da so za prekrške iz tega člena odgovorni samo starši, neposredni vzgojitelji, odgovorni uslužbenci v lokalih, kakor tudi prireditelji. Mislim pa, da so ti odgovorni poleg mladincev, in da je v prvi vrsti prav mladinec tisti, ki mora odgovarjati za prekršek. To bi bilo potrebno vnesti v odlok.

Dr. Bebler Damjana

pojasni, da se odlok že glasi v tem smislu.

Bavcon Ljubo:

Formulacije v predlogu odloka glede posečanja kulturnih prireditev s strani mladine se mi zde preostre. S tem mladini pod 16. letom otežkočimo in precej oviramo dostop v gledališča, na koncerte in slično, če morajo za vsako prireditev dobiti privoljenje šolske oblasti. Potrebno bi bilo napraviti neko mejo, tako na primer pri 16 letih. Tudi zbori volilcev so bili v tem pogledu istega mišljenja. To velja predvsem za koncerte in gledališča.

Kutin Franc, načelnik uprave za notranje zadeve:

Predsednik Sveta za notranje zadeve MLO me je pooblastil, da bi povedal mnenje sveta.

Glede kino predstav so bila v svetu deljena mnenja. Eni so bili mnenja, da kino predstave ostanejo v dosedanji grupaciji z gostinskimi obrati, drugi pa so bili zopet mnenja, da so kinopredstave tudi kulturne prireditve, kakor gledališča in koncerti.

Nadalje predlagamo, da za odstavkom: Večernih kulturnih, kulturno-prosvetnih in telesno-vzgojnih ter kinematografskih prireditev pa se lahko udeležuje mladina samo po odobritvi šolskih oblasti ali drugih pristojnih organov«... odpadejo besede »... ali drugih pristojnih organov«. Za tem odstavkom naj bi prišel odstavek: Točenje alkoholnih pijač mladini pod 18. letom ni dovoljeno. Glede tega je bilo mišljenje deljeno ter so člani sveta mnenja, naj o tem diskutira MLO.

Prav tako naj bi MLO razpravljal glede obiska prireditev mladine do 14. leta.

Dr. Benigar Jože:

Zanima me, kako se je na drugih zborih volilcev razlagalo vprašanje 18 let. Na našem terenu je primer, da sta dve tovarišici stari 17 let, pa sta obe poročeni in materi. V takih primerih bo seveda potrebna elastičnost organov, ki bodo to kontrolirali.

Paziti je treba, da ne bi prišlo do takih primerov, kot je bil z onimi mladinci, ki so bili slikani v »Poročevalcu« pri litru vina in pri tem tolmačeno, da so to otroci 14 do 15 let, dejansko pa so bili to fantje, stari preko 19 let, ki gredo k vojakom in so imeli poslovilni večer.

Krivic Vladimir:

Na mojem zboru volilcev so volilci zastopali precej radikalno stališče. Tako so glede predpisa za kinopredstave smatrali, da bi bilo nepravilno, da se jih uvršča med lokale, ki točijo alkoholne pijače. Mislim, da med gledališčem in kinopredstavami ni nobene bistvene razlike, razen ta, da se v gledališču točijo alkoholne pijače, v kinematografih pa ne. Tako gledališče kakor kinopredstave spadajo med kulturnoprosvetne prireditve. Bili so mišljenja, da bi bilo potrebno te stvari postaviti precej rigorozno. Govorniki so rekli, da mladina sploh nima kaj iskati zvečer v javnih lokalih, temveč naj se uči ali pa spi. Če pa so razne prireditve, ki so namenjene mladini, naj se omogoči, da bodo te prireditve v popoldanskem času, zvečer ali v nedeljo. V kolikor pa to ni mogoče, naj mladina dobi odobrenje pristojnih organov.

Zbori volilcev so se tudi strinjali s tem, naj bi se uvedle ostrejšje sankcije za prekrške v tistih lokalih, kjer se točijo alkoholne pijače in v kolikor se to tiče ženske mladine.

Miklavc Angela:

Na zboru volilcev moje volilne enote so matere zastopale stališče, naj se otroke do 15. leta pusti v gledališče in na koncerte tudi brez spremstva. Ko je neki tovariš postavil predlog, naj bi bile za mladino popoldanske predstave, so žene zatrjevale, da imajo otroci popoldne pouk (deljene učne ure). Večina mater je zastopala mnenje, da se mladini dovoli večerni obisk prireditev (kino, gledališče in koncerti). Nekega tovariša, ki je postavil, da je bilo potrebno v prejšnjih letih za take prireditve posebno dovoljenje, so vsi preglasovali. To je bilo na terenu Ajdovščina.

Pernuš Anka:

Smatram, da je potrebno, da dobi mladina za prireditve vsekakor dovoljenje od razrednika in to predhodno ali naknadno. Obenem pa smatram, da mladini pod 14. letom večerne kulturne prireditve ne bi smele biti dostopne brez spremstva.

Poseben problem so kinopredstave po 21. uri in predstave, ki niso mladini primerne. Imamo popoldanske predstave, zakaj bi torej mladina hodila v kino zvečer? To pa ni vprašanje samo šolske mladine, temveč tudi delavcev in vajencev, ki so tudi potrebni spanja. Tudi na terenu so zbori volivcev zagovarjali ta predlog.

Draksler Marija:

Naš zbor volilcev je predlog pozdravil. Tudi za kinopredstave pravijo, da ima mladina možnost obiska popoldanskih predstav. Tudi bo potrebno strogo gledati na to, katere predstave mladina lahko obiskuje in katere ne. Imamo predstave, ki niso primerne za mladino, a mladina jih poseča.

Kar se tiče posečanja gostiln in točenja alkoholnih pijač, so vsi zastopali mnenje, naj se mladini pod 18. letom alkohola ne daje. Te stvari bo treba strogo kontrolirati in kaznovati one, ki tega ne bodo upoštevali.

Klanjšek Ada

Dovoljenje šolskih oblasti mladini, da sme posečati večerne kulturne prireditve, se mi zdi precej formalno. Tov. Pernuševa je izjavila, da stoji to že v šolskih predpisih, da mora vsak dijak imeti dovoljenje od šole, da sme iti na prireditev. Moje mnenje pa je, da se v 90 odstotkih primerov to ne izvaja. Tak odlok nam torej nič ne koristi.

Mi imamo še niz drugih stvari, ne samo večerne prireditve, ki jih poseča mladina, kar bo treba v bodoče preprečiti. Dejstvo je to, da se mladina vabi tudi na večerne sestanke, ki se zaključijo šele po 22. uri, vendar nihče tega ne kontrolira. Naše organizacije delajo z mladino prav tako kot z odraslimi. Zato bo treba tudi pri mladinski organizaciji zaostri to vprašanje. Mislim, da nam bo formalna stran odloka malo koristila, če se ne bo izvajala vsestranska družbena kontrola nad njegovim izvajanjem.

Predsedujoči predlaga, naj bi Mestni zbor sprejel sklep, da se mladini pod 14. letom dovoli obisk prireditev v spremstvu staršev, po 14. letu pa z odobrenjem pristojne oblasti.

Krajger Olga:

Smatram, da je potrebno te stvari, o katerih danes razpravljamo, širše popularizirati in s tem zagotoviti izvajanje odloka.

Krivic Vladimir:

Namen tega odloka naj bi bil, da se zavest naših ljudi v toliko razvije, da bo to, kar sedaj še predpisujemo z odlokom, postalo ljudem samo ob sebi razumljivo.

Dr. Pretnar Jože:

Na zboru volilcev 13. in 14. volilne enote (teren Gradišče) je bil odlok sprejet tako, kot je bil predlagan. Dnevni red zbora volilcev pa je bil tako obširen, da smo končali z družbenim planom, za katerega so se volilci zelo zanimali, šele po 22. uri, razpravljali nato še o razpisu posojila in o komisijah ter šele pozno in precej na kratko obravnavali to vprašanje. Če bi bilo za to točko več časa, bi bila razprava gotovo izčrpnjša in bi nabrž prišlo še do kakih drugih predlogov.

Mi poročamo, kaj se je na vsaki volilni enoti sklenilo. Mislim pa, da bi bilo bolje, če bi že poročilo dalo pregled sklepov na doslej opravljenih zborih volilcev. Na ta način bi se razprava o tej točki manj zavlekla in bi hitreje prišli do odločitve. To je moja pripomba glede tehnične strani današnje razprave o tem vprašanju.

Brezar Stana:

Glede sankcij proti onim, ki točijo mladini alkoholne pijače pojasnim, da je to že urejeno z zakonom o prekrških zoper javni red in mir, ki določa, da se kaznuje tisti, ki toči alkoholne pijače mladini pod 16. letom. V spremembah odloka mislim, da bi bilo primerno, da bi mladini prepovedali posečanje lokalov pozimi po 20. uri, poleti po 21. uri.

Glede kulturnih prireditev bi bilo potrebno enotno odločati, katere predstave so dostopne mladini in katere ji niso primerne. Za neprimerne predstave tudi ne bi bilo ločiti popoldanskih in večernih predstav, kajti če so mladini neprimerne, so ji neprimerne prav tako popoldne, kakor zvečer. Če bo enotni organ na področju MLO določal, katere predstave so primerne in katere neprimerne mladini, bomo s tem zajeli vso mladino, ne glede na to ali je to šolska ali mladina v delovnem razmerju, kar pa s sklicevanjem na prepoved s strani šolskih oblasti ne moremo doseči.

Kutin Franc, načelnik Uprave za notranje zadeve:

Na terenu Prule je bilo rečeno, naj starši ne vodijo otrok v zamisljene lokale in je bilo sploh mišljenje, naj bi se v odlok stavila klavzula, da otroke ni dovoljeno voditi v lokale po 22. uri.

Vardjan Anton:

Zbor 30. voline enote je sklenil, da mladina do 14. leta sploh ne bi smela v javne lokale, razen v spremstvu staršev. Po 22. uri pa se jim vstop v lokale sploh ne dovoli. Prepovedano naj bo tudi prodajanje alkoholnih pijač mladini.

Predsedujoči predlaga, da se o dopolnitvah, oziroma spremembah razpravlja in sklepa na eni prihodnjih sej.

Soglasno sprejeto!

2. SKLEPANJE O USTANOVITVI OZ. O PRENEHANJU NEKATERIH GOSPODARSKIH PODJETIJ IN ZAVODOV

Predloge odločb o ustanovitvi oz. prenehanju nekaterih gospodarskih podjetij prečita in obrazloži član Sveta za gospodarstvo Nebec Franc, in sicer:

a) O d l o č b a

o prenehanju državnega gospodarskega trgovskega podjetja
»Radio center« Ljubljana.

1.

Državno trgovsko podjetje »Radio center« Ljubljana, ki je bilo ustanovljeno s sklepom Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljana na X. rednem zasedanju 2. aprila 1952, pod preds. št. 330/52, preneha obstojati z veljavnostjo 28. II. 1953.

2.

Osnovna sredstva ukinjenega državnega gospodarskega podjetja se dodelijo novo ustanovljenima državnima gospodarskima podjetjema: »Radio servis« Ljubljana in trgovskemu podjetju z radio aparati in potrebščinami »Radio center« Ljubljana.

5.

Načelnik oddelka za gospodarstvo izda odločbo o likvidaciji ukinjenega podjetja ter imenuje tudi likvidacijsko komisijo.

b) O d l o č b a

o ustanovitvi državnega gospodarskega podjetja »Radio-center«, Ljubljana:

1.

Ustanovi se državno gospodarsko podjetje z radio aparati in potrebščinami na debelo in drobno.

Podjetje posluje pod firmo: Trgovina z radio aparati in potrebščinami »Radio center«, Ljubljana.

Sedež podjetja je v Ljubljani, Cankarjeva cesta 3.

2.

Podjetju se dodeljujejo osnovna sredstva v skupni vrednosti din 148.810,09 na ta način, da se izločijo iz ukinjenega državnega gospodarskega podjetja »Radio center«, Ljubljana ter prenesejo brez plačila in brez kakršnih koli pasiv deli osnovnih sredstev po priloženem izkazu, ki predstavlja sestavni del te odločbe.

3.

Predmet poslovanja podjetja je trgovina na debelo in drobno z radio aparati in njihovimi sestavnimi deli, z drobnim elektrotehničnim materialom kot sestavnim delom radio aparatov, z gramofoni, z gramofonskimi ploščami, z gramofonskimi iglami, z gramofonskimi nadomestnimi deli, z ojačevalnimi napravami, z magnetofoni, megafoni in ustreznimi nadomestnimi deli.

4.

Organ gospodarske uprave je Svet za gospodarstvo MLO glavnega mesta Ljubljana.

5.

Podjetje bo začelo redno poslovati 1. marca 1953.

6.

Podjetje se mora v smislu 14. člena Splošnega zakona o državnih gospodarskih podjetjih (Ur. list FNRJ št. 67-437/46) prigrasiti za vpis v register državnih gospodarskih podjetij pri Oddelku za gospodarstvo MLO glavnega mesta Ljubljana.

c) O d l o č b a

o ustanovitvi državnega obrtnega obrata »Radio servis«, Ljubljana.

1.

Ustanovi se državni obrtni obrat za radiomehaniko.
Podjetje posluje pod firmo »Radio servis«, Ljubljana.
Sedež podjetja je v Ljubljani, Cankarjeva cesta 3/I.

2.

Podjetju se dodoljujejo osnovna sredstva v skupni vrednosti din 658.798,39 na ta način, da se izločijo iz ukinjenega državnega gospodarskega podjetja »Radio center«, Ljubljana ter prenesejo brez plačila in brez kakršnih koli pasiv deli osnovnih sredstev po priloženem seznamu, ki predstavlja sestavni del te odločbe.

3.

Predmet poslovanja podjetja so popravila in sestavljanje radio aparatov, ojačevalnih naprav, blokiranje motorjev, ozvočenja, izdelava nadomestnih delov, napeljava anten in druga v radio mehaniko spadajoča dela.

4.

Organ gospodarske uprave je Svet za gospodarstvo MLO glavnega mesta Ljubljana.

5.

Podjetje bo začelo redno poslovati 1. marca 1953.

6.

Obrtni obrat je treba v smislu 14. člena Zakona o državnih gospodarskih podjetjih (Ur. list FLRJ št. 62-437/1946) prigrasiti za vpis v register državnih gospodarskih podjetij pri Oddelku za gospodarstvo MLO glavnega mesta Ljubljana.

d) O d l o č b a

o ustanovitvi državnega obrtnega obrata »Nova knjigoveznica«, Ljubljana.

1.

Ustanovi se državni obrtni obrat za knjigoveštvo in kartonažo. Obrat posluje pod firmo »Nova knjigoveznica«, Ljubljana. Sedež obrata je v Ljubljani, Zarnikova ulica 5.

2.

Obrtni obrat bo svoje delo vršil s tujimi osnovnimi sredstvi, ki jih bo vzel v najem.

3.

Predmet poslovanja obrtnega obrata je vezava knjig, brošur, izdelovanje albumov, kaširanje slik in zemljevidov, izdelovanje map in ostala predelava papirja, kartona in usnja.

4.

Organ gospodarske uprave je Svet za gospodarstvo MLO glavnega mesta Ljubljana.

5.

Obrtni obrat je začel redno poslovati 1. februarja 1953.

6.

Nova gospodarska organizacija mora biti v smislu 14. člena Splošnega zakona o državnih gospodarskih podjetjih (Uradni list FLRJ št. 62-437/1946) registrirana v registru državnih gospodarskih podjetij, ki se vodi pri Oddelku za gospodarstvo MLO glavnega mesta Ljubljana.

e) O d l o č b a

o ustanovitvi državnega obrtnega obrata
»Pleskarstvo in soboslikarstvo 1. maj«, Ljubljana.

1.

Ustanovi se državni obrtni obrat za pleskarska in soboslikarska dela. Podjetje posluje pod firmo »Pleskarstvo in soboslikarstvo 1. maj«, Ljubljana.

Sedež podjetja je v Ljubljani, Križevniška ulica 2.

2.

Za nabavo potrebnih osnovnih sredstev, obstoječih v aparatih, orodju, lestvah, inventarju in drugih premičninah, zagotovi ustanovitelj v breme svojih proračunskih sredstev postopoma znesek največ do 400.000 din.

3.

Predmet poslovanja podjetja so vsa v pleskarstvo in soboslikarstvo spadajoča dela.

4.

Organ gospodarske uprave je Svet za gospodarstvo MLO glavnega mesta Ljubljana.

5.

Podjetje je začelo z rednim poslovanjem 1. februarja 1953.

6.

Obrtni obrat je dolžan v smislu 14. člena Splošnega zakona o državnih gospodarskih podjetjih (Ur. list FLRJ št. 62-4376/46) prigrasiti se za vpis v register državnih gospodarskih podjetij pri Oddelku za gospodarstvo MLO glavnega mesta Ljubljana.

f) O d l o č b a

o ustanovitvi državnega obrtnega obrata »Adria — hranilni proizvodi«, Ljubljana.

1.

Ustanovi se državni obrtni obrat živilske stroke za izdelovanje preparatov na bazi slajenja ječmena ter za opravljanje uslužnostnih del trgovskim podjetjem.

Podjetje posluje pod firmo »Adria — hranilni proizvodi«, Ljubljana.

Sedež podjetja je v Ljubljani, Predjamska 45.

Podjetju se dodeljujejo kot osnovna sredstva stroji, naprave in inventar nacionaliziranega podjetja »Adria«, Ljubljana, po naslednji razvrstitvi:

- 2 pražilnika Probat SD, levi — desni,
- 1 kroglični pražilnik Probat C,
- 1 mlin kladivar znamke Heid,
- 1 mlin na kamne Hylemuele,
- 1 elektromotor Škoda,
- 1 transmisija z jermenicami,
- 1 tryjer za čiščenje ječmena,
- 1 boben za kaljenje ječmena,
- 16 perforiranih vložkov za sladarno,
- 1 trikolica,
- 1 tehtnica decimalka z utežmi,
- 1 blagajna Wertheim,
- 1 pisalni stroj Ideal,
- 1 računski stroj,
- 1 pisalna miza.

Vrednost teh dodeljenih osnovnih sredstev bo ugotovljena po državni cenilni komisiji, ki bo v skladu z navodili Gospodarskega sveta FLRJ opravila to cenitev še v prvi polovici leta 1953.

3.

Predmet poslovanja podjetja je izdelovanje raznih preparatov na bazi slajenja ječmena, kakor diaslada, sladne moke, sladina, kvalitetne sladne kave, preparata za otroke ter opravljanje uslužnostnih mlevskih in drugih del za trgovska podjetja.

4.

Organ gospodarske uprave je Svet za gospodarstvo MLO glavnega mesta Ljubljana.

5.

Podjetje je začelo z rednim poslovanjem 1. januarja 1953.

6.

Obrtni obrat mora v smislu 14. člena Splošnega zakona o državnih in gospodarskih podjetjih (Ur. list FLRJ št. 62-437/1946) predložiti prijavo za vpis v register državnih gospodarskih podjetij pri Oddelku za gospodarstvo MLO glavnega mesta Ljubljana.

Predsedujoči da predloge odločb o ustanovitvi oz. prenehanju nekaterih gospodarskih podjetij v razpravo:

Bavcon Ljubo:

Ne poznam položaja podjetja »Radio-center«, vendar mi ni jasno, zakaj je potrebno ustanoviti iz enega podjetja dve, ker bo na ta način treba povečati kader, plačevati dva direktorja in podobno. Naslednje vprašanje pa je, ali bo potem poslovanje teh podjetij uspešnejše.

Pernuš Anka:

»Radio-center« je podjetje, ki je obenem trgovina s skladiščem in delavnica. Kolektiv delavnice stremi za tem, da se osamosvoji, in smatram, da je to popolnoma pravilno, ker je v podjetju že staro nesoglasje med trgovino in delavnico. Delavnica ima zaposlen kvalitetni kader, ki bo sposoben svojega življenja.

Krese Leopold:

Podjetje »Radio-center« ima v svojem delokrogu dvojni karakter. En del, ki je uslužnostno-obrtnega značaja in drugi del, ki je trgovina in ima grosistični značaj. Videli smo, da je uslužnostno podjetje že sedaj slabo funkcioniralo, po našem mnenju prav zaradi tega, ker se je to kompenziralo. Popravila v tej delavnici so se slabo izvrševala in delovni kolektiv se strinja s tem, da se loči. Z ločitvijo pa se bo morala ta uslužnostna delavnica boriti, da bo solidno delala in dobila sredstva za svoj obstoj. Še s tega vidika ali stališča je oddvojitve potrebna. Bojazen, da bosta dva direktorja, ne more vplivati na to, da bi eno in drugo podjetje ne moglo obstojati. Za potrošnike je to samo korist, ker se bosta morali obe podjetji boriti za kvaliteto in obstoj. Iz prakse vidimo, da dokler nismo velikih podjetij razbili in jim dali tako širino, da so se morala boriti za obstoj, toliko časa je bila postrežba slaba in je trgovina imela monopol.

Dr. Pretnar Jože:

Poudariti bo treba tu še eno važno vprašanje. V tej stroki imamo precej šušmarstva. Nikdar se ne moremo zanesti, da bo popravilo dobro in strokovno. Zato je važno, da se loči produkcijski obrat od trgovine. Važna je tudi ločitev v interesu vzgoje strokovnega proizvodnega kadra v radiotehnični stroki. Vodja obrata naj ne bo samo trgovsko kvalificirana oseba, temveč strokovno izvežban človek, ki bo znal voditi proizvodni obrat in vzgajati dober kader, da se bo v nekaj letih pomnožilo potrebno število kvalificiranih delavcev v tej stroki, kakršnih danes žal še primanjkuje.

Bavcon Ljubo:

Predmetno vprašanje sem postavil iz razloga, ker je bila v stari Jugoslaviji navada, da je bila trgovina in delavnica v tej stroki eno in je obrat v redu delal. Če se je pokazalo, da je ločitev boljša, se s

predlogom strinjam. Predlagam pa, da ustanovimo še eno konkurenčno podjetje.

Druga stvar pa je, da nam propadajo razni gostinski in drugi obrati, za katere ugotavljamo, da so propadli prav zaradi tega, ker so imeli zaposlenih preveč ljudi. V danem primeru pa bomo spet imeli namesto n. pr. štirih, osem ljudi. Ne poznam sicer kalkulacij podjetja, vendar je potrebno dobro pregledati vprašanje, predno se odločba sprejme. Smatram, da je pametno, da se proizvodnja in realizacija čim bolj združita. Svet za gospodarstvo naj do prihodnje seje preskrbi kalkulacije, na podlagi katerih bi se o predlogu definitivno sklepalo.

Krese Leopold:

Zadeva je dobro pregledana in ponovno poudarjam, da se mi predlog zdi umesten. To je namreč obrtno uslužnostno podjetje, katerih v Ljubljani primanjkuje in bi nam bili potrebni vsaj še štirje slični obrati. Prav zaradi tega je obrat treba oddvojiti. Če pa bo podjetje propadlo, bo propadlo zato, ker ne bo sposobno delati. Nič hudega, če propade, s tem se bo videlo, da ni sposobno. Bolje je, da propade, kot pa da se hrani z maržo.

Drugič je vodil to podjetje dosedaj direktor, ki se je brugal samo za trgovino, ni bil strokovnjak, delavnica pa je propadala. Naš princip pa je, da obrtna podjetja vodijo tovariši z obrtnim izpitom, ki tudi dejansko delajo v podjetju. S tem bo dana temu podjetju vsa garancija za uspeh. Smatram, da torej ločitev delavnice od trgovine ni nič riskiranega, ampak je celo potrebno, da ustanovimo še dva do tri taka podjetja. Ta primer se ne da primerjati z raznimi gostinskimi podjetji, ki so šla v konkurz, ker to so obrtna podjetja, kjer niso možne večje kraje, kjer ni možna nedelavnost, kar vse pa je bilo možno in tudi dokazano v vseh prej omenjenih likvidiranih podjetjih.

Kovačič Leo:

Nesmiselno je diskutirati o tem, da bo potrebno več direktorjev in knjigovodij. Če je neko podjetje sposobno živeti, je to samo koristno za družbo. Druga stvar pa je v tem: če kolektiv želi, da bo delal, je potrebno, da temu kolektivu damo možnost, da dela, čeprav ne izključujemo možnosti, da lahko propade.

Naj se vpeljejo ukrepi, da se da tem delavcev prava vsebina dela, in da se ne bodo ukvarjali samo s popravili, naj razširijo svojo dejavnost in naj začno prevzemati tudi druga dela, ki bodo bolj donosna kot popravilo radio aparatov.

Nebec Franc:

Pred vojno smo imeli v Ljubljani deset trgovin z radio aparati, ki so vse imele tudi uslužnostne delavnice. Vse te trgovine smo po vojni koncentrirali v podjetje »Radio-center«, ki je na eni strani močno

obratno in na drugi strani močno trgovsko podjetje. Ne vidim nič slabega v tem, če gremo v perspektivi na to, da trgovino ločimo od delavnic. V tem primeru je ta zadeva že res prevelika in monopolnega značaja, konkurence pa dejansko nimamo. Pametno bi bilo, da ustanovimo še nove delavnice in trgovine takega značaja.

Pernuš Anka:

Konkurenca v tej stroki obstoji. Saj imamo šest radioamaterskih delavnic in nešteto šušmarjev. »Radio-center« pa ima le v toliko monopol, ker edini nakupuje radio aparate direktno od tovarne v Beogradu. V tem je tudi njegov monopol in predlagam, da se v izogib tega ustanovi še ena taka trgovina, ki bo konkurirala obstoječemu podjetju.

Naloga delavnice kot samostojnega podjetja pa bo skrb, da si z vestnim delom pridobi čimveč odjemalcev. Te pogoje delavnica ima, saj jo vodi dober strokovnjak.

Benigar dr. Jože:

Nisem proti predlogu, da oddvojimo omenjena obrata, ne razumem pa, zakaj je bila kvaliteta dela te delavnice tako slaba in v koliko imamo garancijo, da se bo z oddvojitvijo kvaliteta dela izboljšala.

Krese Leopold:

Dosedaj so imeli zagotovljen plačni fond in se jim ni bilo potrebno boriti za kvaliteto. Moje mnenje je, da je potrebno izglasovati ločitev, na drugi strani pa moramo vzeti v roke iniciativo, da ustvarimo konkurenčno podjetje. Naša naloga je, da dosežemo to, da meščani dobe dober strokovni kader. Monopol pa bo to podjetje imelo še vedno, razlika bo le v tem, da je doslej obrat živel od trgovine, odslej naprej pa so be moral boriti za boljše delo, ker ne bo dobil več nobenih dotacij.

Klanjšek Ada:

Zanimajo me protislovja med izjavami tov. Kreseta in tov. Pernuševe. Oba sicer zagovarjata delitev podjetja.

Tov. Krese trdi glede ustvarjanja plačnega fonda, da se ustvarja na račun trgovine, dočim tov. Pernuševa trdi, da je iz knjigovodstva razvidno, da se delavnica sama vzdržuje.

Tov. Krese trdi, da se bo stvar spremenila s tem, da pride za vodjo delavnice mojster, tov. Pernuševa pa nam je povedala, da delavnico že vodi dober mojster. Torej se ne bo nič spremenilo.

Dalje trdi tov. Krese, da ima podjetje monopol, tov. Pernuševa pa, da imamo štiri do pet konkurenčnih podjetij v Ljubljani.

Prosim, da se nam obrazloži, kakšno je stvarno stanje, ker se sicer ni mogoče odločiti za delitev podjetja.

Trtnik Tone:

Neppravilno se mi zdi, da sklepamo o ustanovitvi in ukinitvi podjetij in ustanov MLO takrat, ko je to že izvedeno. Moje mnenje je, da bi se stvar prej prediskutirala na obeh zborih in potrdila, potem pa naj podjetje začne s samostojnim poslovanjem. To se je dogajalo že na prejšnjih zasedanjih, vendar sem bil mnenja, da so bile vzrok temu volitve v ljudski odbor in se je zaradi tega potrditev zavlekla.

Sitar Franc:

Glede delitve podjetja bi pripomnil, da je to podjetje registrirano kot trgovina, v kateri se je pa pretežni del uslužbencev bavil z uslužnostno obrtjo. Vsi so bili tretirani in plačani kot trgovski uslužbenci, čeprav so bili strokovnjaki, katerim bi pripadala višja plača. Zato so tudi sami želeli oddvojitve. Ker je bil na vodstvu tega podjetja človek, ki je imel pred seboj samo trgovino, se ni za specializacijo delavnice nič brigal. Mišljenja sem, da bomo z oddvojitvijo obrata samo pomagali razvoju te obrti.

Strinjam se, da je potrebno obenem razvijati še nadaljne obrate, ki bodo konkurenčni.

V zvezi s pripombo tov. Bavcona mislim, da ni nujno, da moramo v novem podjetju najprej postaviti direktorja. Samo delo mora pokazati, kdo naj vodi podjetje. Naj bo tam mojster, ki bo vodil obrat. Za vodenje knjigovodstva pa naj tudi pokaže praksa, ali je potreben za to delo en človek, ali pa bo samo delno zaposlen.

Pozaršek Franc:

Kot kaže, je zadeva oddvojitve že izvršena. Smatram za potrebno, da se — kot je to že omenil eden od diskutantov — o tem prej govori, ne pa potem, ko je že izvršeno.

Trtnik Tone:

Moja izjava glede predlaganja odločb, ki so že izvršene, se ne nanaša konkretno na podjetje »Radio-center«. Gre za ostala podjetja, o katerih smo obenem razpravljali in so začela že 1. februarja 1953 poslovati.

Vodopija Janko:

Zdi se mi, da gre tu osnovno za ločitev trgovine od delavnice in naj se torej o tem odloči.

Krajger Olga:

Če je zadeva dovolj preštudirana in zrela, kot to trdi tov. Krese, sem mnenja, da se ločitev podjetja izvede. Praksa pa nam bo pokazala, če bo uslužnostni obrat sposoben svojega lastnega življenja.

Porazgovoriti pa bi se bilo tudi o tem, da bi trgovina za izvršena popravila v njeni delavnici dala garancijo. Kupec na noben način ne sme biti oškodovan.

Miklavc Angela:

Slišali smo, da ima trgovsko podjetje »Radio-center« monopol v tej stroki, slišali pa smo dalje tudi to, da so v podjetju trenja in si delavci delavnice žele osamosvojitve. Njihov predlog se mi zdi umesten tudi iz tega vzroka, ker obrat ne bo več vezan, da kupuje material v lastni trgovini, temveč ga bo lahko izbral glede na kakovost in ceno. Poleg tega pa bi bilo z ločitvijo rešeno tudi vprašanje realnih plač strokovnega kadra.

Pozaršek Franc:

Podpiram predlog, da se v obrtni dejavnosti uvede praksa dajanja garancije za neko izvršeno delo. Kajti, če plača potrošnik za neko poravilo 12.000 din, pa že drugi dan ugotovi, da je popravilo slabo izvršeno, je s tem močno prizadet.

Nebec Franc:

Pojasniti moram, da je v odločbi postavljeno, da bo podjetje začelo redno poslovati s 1. III. 1953. Torej še ne posluje in razdelitev še ni izvršena. To se bo šele izvršilo, kljub temu, da so podjetja predlagala, da začno n. pr. z rednim poslovanjem s 1. III. 1953. Praktično pa to ne drži. Interno verjetno tako že poslujejo in bi s tem dnem verjetno že tudi ločeno knjižili. Če pa predlog ne bi bil sprejet, bo ostalo tako kot je. Administrativno bi torej podjetje obstajalo od dne, kakor se glasi odločba, praktično pa bo stvar izvršena šele s sprejetjem odločb na naši skupščini.

Krese Leopold:

Konkretno so že začeli s pripravami za ustanovitev podjetja edinole slikarji, kjer zadeva ni sporna. Ustanovitev podjetja predlaga kolektiv privatnikov iz vrst sindikalnih funkcionarjev in nekateri, ki jih privatniki šikanirajo. V kolikor bo predlog osvojen, teče njih podjetje že od 1. II. dalje. Za ostala podjetja pa ne morem reči, da bi že pristopila k rednemu poslovanju.

V čem je dobro, da se podjetje izloči? V praksi smo videli, kakšen odpor je bil proti decentralizaciji pekarn. Sedaj pa vidimo, da je bila decentralizacija zelo koristna in je že rodila uspehe. Ostala mesta se še vedno bore s težavami, ker te decentralizacije niso izvedla o pravem času. Druga stvar pa je v tem, da je to dejansko proizvodno podjetje, ki se bo moralo v svoji dejavnosti šele uveljaviti. Povsem se strinjam z izjavo tov. Benigarja, da imamo v oddvojitvi obrata garancijo, da bo

obrat tudi boljše delal. V kolikor pa bomo še dalje pustili, da bo delavnica živela od trgovine, jih nihče ne bo silil na to, da bodo bolje delali. Obenem pa bomo to proizvodno podjetje prisilili, da bo začelo delati tudi na drugem polju svojega področja dela in to specialne mehanike. Pogoje za to ima, ker ima i strokovnjake i stroje. Ponovno poudarjam, da je bilo to podjetje dosedaj parazit, z oddvojitvijo pa bo lahko delalo v korist meščanov.

Krivic Vladimir:

Mislím, da tega slučaja ne moremo primerjati z gostinskimi obrati, ki so propadli. Tam je bil povsem drug moment kot tu.

Glede na to, da imamo v Ljubljani 18.000 radijskih naročnikov, vidimo, da so potrebe po popravilih velike. Dalje: v interesu monopolne trgovine je, da se čim manj aparatov popravlja in kupuje čim več novih. Zame je zelo važno dejstvo, da so v delavnici prepričani, da delajo za tiste ljudi, ki v trgovini lenarijo in verjetno še kak drug moment, ki tira te ljudi, da hočejo delati sami. Druga stvar bi bila, če bi se tako oddvojitve hotelo izvesti v nekem majhnem kraju. Tam ne bi bilo primerno. Trgovine naj sicer imajo neke servisne delavnice za najnujnejša popravila radio aparatov, ki so bili v tej trgovini kupljeni. Prepričan sem, da bomo na ta način prišli do boljših popravil in tudi do nižjih cen.

Peršin Tone:

Ne strinjam se s tem, kot je bilo rečeno, da bo podjetje konkurenčno na uslugah. Konkurenčno ne more biti zaradi tega, ker nabavlja material sama trgovina in le pri materialu je zaslužek. Če bi se vzpostavila vez ali da bi delavnica prejela blago direktno iz tovarne, potem bi lahko nastala konkurenca izvršenih uslug. Predlagam, da bi se pri trgovinah določil popust pri nabavi materiala, ker tako bi obrtne delavnice dobile svoj odstotek pri nakupu materiala, kot je bilo to pred vojno. Le s tem bi ustregli potrebam delovnega ljudstva ter podjetje bi se še bolj osamosvojilo.

Ing. Lapajne-Oblak Sonja:

Zdi se mi zelo važno to, da delovni kolektiv popravljalnice hoče sam osamosvojitev in je verjetno zadevo predhodno dobro premislil. Oni sami najbolje vedo, ali bodo rentabilni ali ne. Glede cen materiala in nadomestnih delov za popravila je trgovina že doslej vedno zaračunala polno ceno in ne bodo popravila zato nič dražja. Prepričana sem, da bo ta oddvojitve koristna tudi zato, ker bo trgovina gotovo odprla za popravila svojih aparatov lastno servisno delavnico z dvema do tremi ljudmi in bomo s tem, ker bo več takih delavnic, dosegli tudi neke vrste pobijanje monopola.

Predsedujoči da posamezne predloge odločb o ustanovitvi oziroma prenehanju nekaterih gospodarskih podjetij ločeno na glasovanje.

Soglasno so bili sprejeti predlogi odločb:

a) o ustanovitvi državnega obrtnega obrata »Adria — hranilni proizvodi«, Ljubljana;

b) o ustanovitvi državnega obrtnega obrata »Pleskarstvo in soboslikarstvo 1. maj«, Ljubljana;

c) o ustanovitvi državnega obrtnega obrata »Nova knjigoveznica«, Ljubljana.

Predlogi odločb:

a) o prenehanju drž. trgovskega podjetja »Radio-center«, Ljubljana;

b) o ustanovitvi državnega gospodarskega podjetja »Radio-center«;

c) o ustanovitvi državnega obrtnega obrata »Radio-servis«
so bili sprejeti z večino glasov; 3 odborniki so glasovali proti.

Predsednik Sveta za prosveto in kulturo **Pernuš Anka** obrazloži predlog odločbe o ustanovitvi Ženske obrtne šole v Ljubljani, kakor sledi:

Namen šole bi bil, da strokovno usposobi učenke za kvalificirane delavke oziroma obrtne pomočnice v obrtih: krojaštvo, ženske obleke in krojaštvo perila. Šolanje bi trajalo tri leta, pouk na šoli bi bil praktičen in teoretičen. V šolo bi se sprejemala ženska mladina po dovršenem osemletnem šolanju z dopolnjenim 14. letom starosti. Prednost pri sprejemu bi imela mladina s področja Mestnega ljudskega odbora Ljubljana.

Potreba po take vrste šoli se kaže v Ljubljani že nekaj let. Povpraševanje po njej pa je z vsakim letom večje, zlasti spričo dejstva, da del ženske mladine po končanem obveznem šolanju težko najde, ali pa sploh ne more najti mesta v obrti in je zaradi tega brez primerne zaposlitve ter več ali manj prepuščena neugodnim vplivom ulice. Zaradi tega si starši, kakor tudi družbene organizacije, zlasti AFŽ, vztrajno prizadevajo doseči ustanovitev take šole, ki bi pomenila izpopolnitev vrzeli, ki obstoja v našem šolstvu.

Šola bi bila organizacijsko sestavni del Tehnične srednje šole. Na šoli so za to šolo primerni prostori, kakor tudi najnujnejši inventar in osebje. V predlogu proračuna Tehnične srednje šole so predvidena potrebna finančna sredstva za vzdrževanje te šole v letu 1953.

Svet za prosveto, znanost in kulturo Izvršilnega sveta LRS je v smislu uredbe o strokovnih šolah (Ur. list FLRJ št. 39-479/52) dal svoj pristanek za ustanovitev take šole v Ljubljani.

Predsedujoči da predlog v razpravo.

Mazovec Lado:

Zanima me, kakšna bo kapaciteta te šole in kje bo.

Pernuš Ana:

Za to šolo so na razpolago prostori na Srednji tehnični šoli. Kapaciteta bo odvisna od vpisa. Razpis za vpisovanje bo objavljen v dnevnem časopisju, ko bo sprejeta ta odločba.

Zor Jože:

Že v stari Jugoslaviji smo imeli take šole in gojenke so morale že takrat prinesiti s seboj blago za šivanje. Zanima me, na kakšni podlagi se bo to sedaj izvršilo, ko je blago drago in verjetno gojenke ne bodo imele zadostnih sredstev, da si ga nabavijo. Iz kakšnih sredstev se bo to finansiralo?

Kristan Ivan:

Predlog o ustanovitvi Ženske obrtne šole v Ljubljani je bil prediskutiran z Obrtno zbornico. Na tej šoli se bodo gojenke priučile šiviljske in čipkarske stroke, kar smatram za pravilno. Takih šol sedaj nimamo. Res je, da je trenutna stagnacija v šiviljski stroki, vendar kapaciteta 35 gojenk ne bo pereča, zlasti ker je program tako pester, da bodo gojenke te šole postale res sposobne pomočnice. Predlagam, da se ustanovitev te šole odobri.

Urbančič Marjan:

Nekateri pravijo, da je preveč te delovne sile. Na našem zboru volilcev pa pravijo — in to vem tudi iz svoje izkušnje, da moramo čakati na kvalitetno krojaško in šiviljsko delo tudi po tri mesece. Kje je vzrok? Po eni strani trdijo, da je preveč delovne sile, po drugi strani pa je potrebno toliko časa čakati na neko delo. Obenem bi še opozoril na izredno visoke cene tem uslugam.

Avšič Jaka:

Vprašanje ustanovitve ženske obrtne šole je važno, načelno vprašanje. Izgleda, da so nekateri tovariši mnenja, da je potrebno zavreti šolanje ljudi. Mislim, da bi bila to velika napaka. Tu je treba vzeti v obzir, kaj pa bomo storili s tistimi ljudmi, ki sploh nimajo kvalifikacije, in bo problem njih zaposlitve še težji. Človeška družba mora ustvarjati pogoje za kvalifikacijo kadra in ravno naš družbeni red mora biti tisti, v katerem se bo hitreje razvijala produkcija. Pa ne samo to, tudi če bi bil res težak položaj zaposlitve delovne sile v Ljubljani, imajo ti ljudje možnost, da se zaposle izven Ljubljane in tudi v drugih republikah. Nikakor torej ne smemo zavirati dosege čim večje kvalifikacije. To je tudi vprašanje eventualnega nameravanega monopoliziranja v posameznih strokah, kar pa mi ne smemo dovoliti.

Žagar-Tomičević Fani:

Povedala bom mnenje treh zborov volilcev. V Vodmatu so volilci izjavljali, kaj mislijo prosvetni organi, da ne pripravijo šol ali tečajev za dekleta, gospodinjske, šiviljske itd.

Neki tovariš pripomni, ako imamo za fante predvojaško vzgojo, naj imamo za dekleta predzakonsko vzgojo. Enakega mnenja so bili v Zeleni jami in drugod. Ne gre zato, da bomo imeli s predlagano šolo toliko in toliko odvišnega strokovnega kadra, važnejše je to, da bodo naša dekleta dobila znanje, ki jim bo neobhodno koristilo v življenju. Take so želje staršev. Zato pozdravljam korak, ki je bil napravljen v tej smeri.

Klanjšek Ada

Predlog za ustanovitev ženske obrtne šole podpira celotna organizacija AFŽ in Društvo prijateljev mladine, ker smatramo, da je stvar gledati tako, kot je to pojasnila tov. Žagarjeva, da moramo skrbeti za vzgojo naših žena ne samo za poklic, temveč tudi za življenje. Vemo, da se veliko zakonov skrha ravno zaradi šivanja in kuhanja. Red v družini, ki pretežno zavisi od raznih veščin naših žena, pa polaga trdne temelje tej naši osnovni družbeni celici. Za tem predlogom torej stoji veliko število prebivalstva, zato smatram, da ga sprejmemo kot sklep.

Predsedujoči da predlog Sveta za prosveto in kulturo o ustanovitvi ženske obrtne šole v Ljubljani na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

Tov. Pernuševa prečita predlog odločbe o prenehanju proračunske ustanove Otroški vrtec Tovarne dekorativnih tkanin v Ljubljani, ki se glasi:

1.

Proračunska ustanova Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane z nazivom: Otroški vrtec Tovarne dekorativnih tkanin v Ljubljani, ki je bila ustanovljena v letu 1949, je z veljavnostjo od 15. januarja 1953 dalje prenehala obstojati.

2.

Načelnik oddelka za prosveto in kulturo MLO Ljubljana odredi likvidacijo ustanove in imenuje z nalogami po Uredbi o postopku pri likvidaciji gospodarskih podjetij (Ur. list FLRJ št. 57-547/1951) tudi ustrezajočo likvidacijsko komisijo.

V likvidacijsko komisijo je zaradi ureditve preostalih obveznosti Otroškega vrtca imenovati kot njenega rednega člana tudi predstavnika Tovarne dekorativnih tkanin v Ljubljani.

Predsedujoči da predlog odločbe v razpravo.

Avšič Jaka:

Predlagam, da v primeru prenehanja otroškega vrtca prevzame Tovarna dekorativnih tkanin v Ljubljani vso pasivo iz tega naslova.

Arko Nika:

Znano mi je, da je bil vrtec, še preden je prešel na samostojno finansiranje, dovolj zaseden. Ima kapaciteto 60 otrok in ne verujem, da so kljub osnovanju novega vrtca v Št. Vidu potrebe res tako padle. Zanima me, če niso bili vzroki za ukinitve predvsem ekonomski in kako je poskrbljeno za otroke. Če namreč pogledamo socialno strukturo otrok v vrtcih, ugotovimo, da so iz njih izpadli otroci, ki so najbolj potrebni zaščite in varstva. Na splošno smatrajo podjetja, da z momentom, ko so otroške ustanove prešle na samostojno finansiranje nimajo do njih več obveznosti. To njihovo stališče pa ni pravilno.

Pernuš Anka:

Tov. Arkovi bi samo pojasnila, da za vse one otroke, katerih starši ne morejo prispevati sredstev za vzdrževanje otrok v otroških vrtcih daje prispevek MLO oziroma jih podpre.

Ing. Tepina Marjan:

Zanima me, kdo je ustanovil vrtec, ker ne vidim razloga, da mi o tem razpravljamo.

Avšič Jaka:

Otroški vrtec je proračunska ustanova MLO.

Arko Nika:

Predlagam, da se v primeru, če se pokaže umestnost ukinitve vrtca v »Št. Vidu«, dá na razpolago ves inventar podjetju »Gradis-Litostroj«, kjer je že delj časa potrebno ustanoviti vrtec. V barakah tega podjetja, kjer stanujejo delavci, ostaja vsak dan 36 malih otrok brez vsakega varstva. Otroci so zaprti v barakah po 7 do 8 ur ter so nepravilno hranjeni. Dogodilo se je celo, da je otrok, ki je bil zaklenjen v sobi, padel skozi okno. Skratka, stanje je nevarno in ga ne smemo še nadalje dopuščati.

Avšič Jaka:

Predlagam zboru, da zadevo ponovno pretresemo in se sklepanje o odločbi preloži na sledečo sejo.

Ing. Lapajne-Oblak Sonja:

Informirana sem, da v tem otroškem vrtcu ni funkcionirala centralna kurjava zaradi manjkajočih radiatorjev in so imeli v uporabi samo eno sobo. Morda je tudi tu vzrok, da ni bilo večje zasedbe.

Informirana sem tudi o stanju v Mladinskem domu v Stanežičah, kjer je gradbena inspekcija prepovedala, da bi bili otroci še nadalje v stavbi. Stavba je v nevarnosti, da se poruši.

Predlagam, da se otroke iz Mladinskega doma v Stanežičah preseli v zgradbo otroškega vrtca Tovarne dekorativnih tkanin. V splošnem me pa zanima, če so otroci še vedno v Domu v Stanežičah ali se jih je že preselilo in kam.

Zupet Avgust:

Želel bi dati pojasnilo glede vrtca v Stanežičah. Dom v Stanežičah je socialno-skrbstvena ustanova ter se zadeva tako rešuje po dveh linijah.

Anomalija je tudi, da so v Litostroju otroški vrtec ukinili, sedaj pa ga spet zahtevajo za to področje.

V Stanežičah je v resnici pereč problem, ki ga nameravamo rešiti s tem, da bi otroke premestili na Rakovnik. Če do tega še ni prišlo, je vzrok v tem, da so prišli vmes sanitarni vzroki. V kolikor bi se to dalo takoj izvršiti bi bilo pravilno. Sveta za kulturo in prosveto ter zdravstvo in socialno politiko naj o tem ponovno razpravljata in postavita MLO-ju enoten predlog.

Krivic Vladimir:

Mestni ljudski odbor naj bi smatral otroške vrtce kot nekake predšole, ki jim je nujno pomagati. Normalno bi morali imeti v Ljubljani 400 takih otroških vrtcev, v vsaki ulici bi ga morali imeti in to ne samo za tiste otroke, ki nimajo varstva. Danes imamo za prvi razred že tako zahteven učni načrt, da so prav zaradi tega zelo važne in potrebne te »predšole«. Vrtci so torej še bolj potrebni naše podpore, kot vprašanje osnovne šole. V kolikor pa je ta vrtec izjemen primer, bi bilo predlog odobriti. Občutek imam, da gre tu dejansko za stanovanjski problem. Dajem predlog, da se zadeva podrobno prouči in kompleksno obravnava.

Klanjšek Ada:

V Ljubljani so potrebe pokazale, da rabimo vrtce brez hrane, torej samo prostor in pedagoško vzgojo za tisti čas, ko se matere nimajo časa posvetiti vzgoji otrok. Vrtci s hrano pa veliko stanejo in starši niso pripravljeni dati samo za hrano v vrtcu 1700 din, to je dejansko problem za naše ljudi. S tega stališča je gledati, ko ustanavljamo vrtce. Potrebno je preiti na drug način, ki bo dejansko žene razbremenil in jim ne bo odvzel preveč dohodkov.

Glede vprašanja, zakaj nimamo več takih ustanov, bom pojasnila primer z zbora III. in IV. volilne enote Resljevega terena, kjer se obe enoti skupaj s terenom Tabor borita za ustanovitev otroškega vrtca.

Sredstva so bila na razpolago. Prostor bi se lahko našel na Taboru v domu »Partizana«, ki je zaseden predvsem v večernih urah. Mi pa ne najdemo razumevanja pri telovadnem društvu, da nam odstopi prostore. Najti je način, da bodo vsi primerni prostori lahko koristili v te namene.

Predsedujoči da predlog o odložitvi zadeve na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

3. SPREJEM ODLOČB O RAZLASTITVI

Ing. Lapajne-Oblak Sonja predlaga v imenu Sveta za komunalne zadeve MLO naslednjo odločbo o razlastitvi:

V korist države in za potrebe izvozno-uvozne agenture »Slovenija-Impex« se odreja popolna razlastitev pod vlož. št. 353 k. o. Kapucinsko predmestje vpisane parcele št. 136/16 — travnika v izmeri 618 m², ki je last Lokar Vladimirja, posestnika iz Ljubljane, Ulica Stare pravde 8.

Mestna razlastitvena komisija v Ljubljani naj po predlogu izvozno-uvozne agenture »Slovenija-Impex« izvede razlastitveni postopek in izda odločbo o razlastitvi po 29. členu Temeljnega zakona o razlastitvi.

Utemeljitev

Izvozno-uvozna agentura »Slovenija-Impex« bo na parceli št. 136/16, ki je vpisana pod vložno številko 353 k. o. Kapucinsko predmestje, zidala svojo poslovno zgradbo.

Podjetju je Oddelek za gradbene in komunalne zadeve MLO že izdal dne 2. II. 1953 odločbo pod št. GO 324/53, da naj bo stavba kot zaključek obstoječega bloka zgrajena po predpisih za strnjeni stavbni sistem v regulačni črti Beethovnovne in Kidričeve ulice v Ljubljani.

Razlastitev zahteva splošni interes, da se izvedejo koristna dela za družbeno-ekonomsko in kulturno povzdigo ter razvoj ljudstva, zaradi česar je tudi utemeljena po točki g) 1. člena Temeljnega zakona o razlastitvi.

Krivic Vladimir:

Zanima me, če je to zazidava vogala, kajti iz prometnih razlogov so zazidave vogalov neprimerne in naj se v tem primeru pusti vsaj 5 do 6 m prostora, da bodo vogali pregledni.

Ing. Tepina Marjan:

Zavedamo se, da je to zazidava vogala in bo v tem primeru zgrajeno poslopje na stebrih, med katerimi bo podana preglednost prometa ob vogalu, glede česar smo predpisali zelo stroge gradbene pogoje.

Predsedujoči da predlog odločbe za razlastitev nepremičnin v korist države in za potrebe Izvozno-uvozne agenture »Slovenija-Impex« na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

4. POTRDI TEV ODLOČBE O IMENOVANJU KOMISIJE ZA REVIZIJO IN PREPIS SPLOŠNIH VOLILNIH IMENIKOV

Odločbo o imenovanju komisije za revizijo in prepis splošnih volilnih imenikov predlaga v potrditev Mestnemu zboru predsednik MLO Avšič Jaka.

Odločba se glasi:

Na temelju 14. točke odloka Zveznega izvršnega sveta (Ur. list FLRJ, št. 4-IX) in v skladu z navodili Sveta vlade LRS za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti z dne 28. I. t. l. se za območje Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane postavi komisija za revizijo in prepis volilnih imenikov v naslednjem sestavu:

predsednik: **Gorjanc Joško**, odbornik mestnega zbora MLO;

člani: **Pogačar Niko**, tajnik MLO;

Kutin Franc, načelnik uprave za notranje zadeve;

Pungerčar Franc, šef gospodarske inspekcije MLO in
Bizjak Stane, uslužbenec v tajništvu MLO.

Za delo v zvezi s pripravami za sestavo volilnih imenikov za volitve poslancev v Zbor proizvajalcev se pri navedeni komisiji sestavi podkomisija, v katero se priregneta še:

Vižintin Avgust, zastopnik Mestnega sindikalnega sveta, in
Vrhovec Stane, upravnik Mestne zadružne zveze, Ljubljana.

Komisija za revizijo in prepis volilnih imenikov mora v predpisanih rokih izvršiti naloge, navedene v 13. in 14. točki cit. odloka ter v navodilih Sveta vlade LRS za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti.

Komisija naj začne z delom takoj.

Predsedujoči da predlog na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

Ker je dnevni red seje s tem zaključen, predsedujoči ob 19.30 uri zaključi III. redno sejo Mestnega zbora, odbornike pa obvesti, da bo po kratkem odmoru IV. skupna seja odbornikov obeh zborov Mestnega ljudskega odbora.

Tajnik:

Predsedujoči:

Niko Pogačar, s. r.

Vladimir Krivic, s. r.

Overitelj/a zapisnika:

Tomičević-Žagar Fani, s. r.

Bavcon Ljubo, s. r.

ZAPISNIK

III. seje zbora proizvajalcev Mestnega ljudskega odbora za glavno mesto Ljubljana, ki je bila v petek, dne 27. februarja 1953 od 16. do 18.30 ure v prostorih Kluba MLO, Ljubljana, Kresija.

Zaradi odsotnosti Vipotnika Albina vodi sejo Mojškerc Jakob.

Predsedujoči Mojškerc Jakob začne sejo, ki je bila pravilno sklicana na podlagi 89. člena Zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin.

Zapisnik seje vodi Jelenc Aleš, načelnik oddelka za komunalne zadeve.

Predsedujoči predlaga, da se za overitelja zapisnika izvolita odbor- nika Primc Janez in Šetina Franc.

Soglasno sprejeto.

Mojškerc Jakob ugotovi, da je od 47 izvoljenih ljudskih odbor- nikov navzočih 33, od 14 odsotnih še ni poslalo opravičila 11 odbornikov.

Odsotni so bili: Baggia Franc, Delač Ivan, Gostiša Mihaela, Hafner Valentin, Jerebic Martin, Jernejc Lojze, Pečarič Jože, Poženel Franc, Rojšek Franc, Štrukelj Jože, Šterbenk Miro, Vipotnik Albin, Vrhove Franc in Zorko Marica.

Zapisnik II. seje zbora proizvajalcev prečita Jelenc Aleš. Ljudski odborniki zapisnik odobre.

Predsedujoči predlaga naslednji

dnevni red:

1. Poročilo mandatno-imunitetne komisije o ostavki odbornika Zorko Marice.

2. Sklepanje o ustanovitvi oziroma prenehanju nekaterih gospodar- skih podjetij in zavodov.

3. Sprejem odločb o razlastitvi.

4. Imenovanje članov posvetovalnih odborov pri podružnicah Na- rodne banke v območju mesta Ljubljane.

Predsedujoči razloži, da se predlaga sprememba v vabilih nave- denega dnevnega reda iz naslednjih vzrokov:

O predlogu za razpis posojila in o določitvi delovnih mest v aparatu MLO bi bilo najprimerneje, da razpravljajo odborniki na skupni seji

obeh zborov. Za to skupno sejo, ki bi se vršila takoj po zaključku ločenih sej zbora proizvajalcev in mestnega zbora, je komisija za izvolitve in imenovanja MLO pripravila nekaj predlogov, o katerih bi bilo treba še danes sklepati. Končno je treba v skladu z veljavnimi predpisi tudi odlok o razpisu nadomestnih volitev za odbornika zbora proizvajalcev sprejeti na skupni seji obeh zborov.

Predlog dnevnega reda da na glasovanje.

Soglasno sprejeto.

Vetrih Franjo:

Predlagam, da mandatno-imunitetna komisija pokliče na zagovor tov. Baggia Franca, ki je stalno odsoten in ki tudi še ni zaprisegel, in na prihodnji seji o tem poroča.

Soglasno sprejeto.

1. POROČILO MANDATNO-IMUNITETNE KOMISIJE O OSTAVKI ODBORNIKA ZORKO MARICE

Poroča predsednik komisije **Klun Metod**:

Zorko Marica je podala pismeno ostavko na funkcijo člana zbora proizvajalcev Mestnega ljudskega odbora v Ljubljani v volilni enoti št. 18 iz skupine industrije, iz naslednjih vzrokov:

Njen mož je bil že pred časom službeno premeščen v Maribor ter živita že dalje časa ločeno. Ker jima je uspelo v Mariboru dobiti družinsko stanovanje, se bo tudi ona preselila v Maribor.

Mandatno-imunitetna komisija je na svoji seji dne 10. II. 1953 pretresala ostavko Zorko Marice ter spoznala ostavko za utemeljeno po čl. 131 Zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin.

Glede na to predlaga, da se v tej volilni enoti razpišejo volitve novega odbornika, za kar bo potrebno sklicati zbor delegatov.

Na osnovi tega predlagam, da sprejme zbor proizvajalcev naslednjo odločbo:

»Na temelju 2. točke 73. člena Zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin je zbor proizvajalcev Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane na svoji III. redni seji po poročilu mandatno-imunitetne komisije dne 27. II. 1953

odločil:

Ker se je odbornik zbora proizvajalcev za 18. volilno enoto Zorko Marica za stalno preselila v Maribor in je zaradi tega prenehalo njeno delovno razmerje oziroma članstvo v gospodarski organizaciji na območju mesta, ji je na temelju določila 131. člena Zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin prenehal tudi mandat.

Na temelju 13. člena Zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov je treba v tej volilni enoti razpisati nove volitve.«

Predsedujoči da predlog ostavke Zorko Marice in predlog sklepa o prenehanju njenega mandata na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

2. PREDLOG O USTANOVITVI OZIROMA PRENEHANJU NEKATERIH GOSPODARSKIH PODJETIJ

Obrazložitev poda v imenu Sveta za gospodarstvo **Vetrih Franjo**.

a) Ustanovitev drž. obrtnega obrata »Adria — hranilni proizvodi«.

b) Prenehanje drž. trgovskega podjetja »Radio-center«, Ljubljana, ter ustanovitev drž. gospodarskega podjetja »Radio-center«, Ljubljana in drž. obrtnega obrata »Radio-servis«, Ljubljana.

c) Ustanovitev drž. obrtnega obrata »Pleskarstvo in soboslikarstvo 1. maj«, Ljubljana.

č) Ustanovitev drž. obrtnega obrata »Nova knjigovoznica«.

(Besedilo odločb o ustanovitvi oz. prenehanju navedenih podjetij vsebuje zapisnik III. seje mestnega zbora z dne 27. II. 1953.)

Predsedujoči da predloge v razpravo.

Ing. Svetina Beno:

Moje mnenje je, da naj se najprej navedejo vzroki, ki utemeljujejo oddvojitev podjetja »Radio-center« in nato naj se šele izdajo odločbe.

Di Batista Franc:

Nesmiselno je razbijati delavnico »Radio-centra« od trgovine, ker ostane še vedno isto podjetje. To bi prišlo v poštev le pri različnih delavnicah, kjer bi nastopila konkurenca.

Žigon Fanči:

Naše podjetje je imelo osem poslovalnic ter so bile v plačah nedrednosti. Čim pa se je podjetje razformiralo, so se pokazali vidni uspehi, kar je znak, da se posamezni kolektivi borijo, da dosežejo čimvečji uspeh.

Kristan Franc:

Mišljenja sem, da je neumestno razbijanje podjetja »Radio-center«, ker bi se s tem samo zvišali administrativni stroški ter povečal aparat. Trgovina in delavnica lahko ostaneta skupaj.

Vetrih Franjo:

Predlagal bi, da bi zbor proizvajalcev formiral komisijo, katera naj ugotovi, kakšno je stanje.

Jelenc Aleš:

Delitev delavnice od trgovine je predlog kolektiva, ker sta tu zajeti dve dejavnosti, in sicer: trgovina z novimi aparati in nadomestnimi deli ter popravilnica aparatov. Med kolektivom so se začela trenja, kdo je več doprinesel in kdo ima večjo pravico pri delitvi gibljivih plač. Dejansko sta to dva različna posla. Delavnica se združena s trgovino ne bi mogla razvijati v taki meri, kot če bi bila samostojna. Tudi se ni bati, da bi se dvignile cene, ker jih bo diktirala le konkurenca. V kolikor bodo cene visoke in izdelki nekvalitetni, se bodo stranke obračale do privatnikov. Dejstvo je, da ti dve dejavnosti nimata nič skupnega, dolžnost zbora proizvajalcev pa je, da presodi o umestnosti namena oddvojitve. Kot primer, da je ta ukrep umesten, naj navedem, da smo pred letom imeli samo tri uprave pekarn, danes pa jih imamo 14, zaradi česar lahko ugotavljamo, da se je kvaliteta kruha izboljšala, kakor tudi postrežba v obratih samih.

Ing. Svetina Beno:

Ako bi delavnica bila še nadalje v sklopu trgovine, jo je smatrati kot zaprto delavnico, katera ne sme imeti vajencev. Skrbeti pa je za strokovno vzgojo našega kadra.

Baraga Alojzij:

V zvezi z razpravo o podjetju »Radio-center« bi pripomnil sledeče: Dosedanja »Radio-center« delavnica (popravilnica) se ni izkazala najbolje. Kot mestni, vseljudski obrat, bi se moral pokazati boljše od privatnikov. »Radio-center« pa se je izkazal vsaj v mojem primeru obratno.

Konkretno: radio aparat starejše tipe sem dal v popravilo omenjeni delavnici. Po daljšem zavlačevanju so mi aparat vrnili z motivacijo, da se isti ne da popraviti. Privatni radiotehnik pa mi je isti aparat za nizko ceno dobro in hitro popravil.

Da si državno oziroma mestno podjetje zagotovi boljšo perspektivo, apeliram na isto, da vloži več strokovnosti in truda, da bo boljše od privatnikov, ne pa obratno.

Dr. Grošelj Leopold:

Poudarim, da je potreba po oddvojitvi podjetja podana. Ob ustanovitvi je bilo to podjetje zgolj trgovsko podjetje, ki pa je bilo zaradi potreb svojih odjemalcev in pomanjkanja radio popravilnic prisiljeno organizirati v lastnem delokrogu tudi servisno službo. Pozneje pa je podjetje tostransko dejavnost tako razvilo, da je delavnica imela več delavcev, kot je bilo nameščencev v trgovini. Zaradi nižjega povprečja plač v trgovini so začeli radiotehniki zapuščati podjetje, tako da je postal obstoj te delavnice negotov. Ker delavnica tudi dejansko nima

nikakega stika s trgovino in spada po značaju dela njen kolektiv, ki je sposoben in priden, v kovinsko stroko, je vsekakor pravilno, da se temu kolektivu omogoči samostojno obrtno udejstvovanje v stroki radio-mehanike. Trgovsko podjetje »Radio-center« pa bi obdržalo le dva mehanika za manjša, a nujna popravila.

Juh Franc:

Nesmiselno se mi zdi, da se predlaga glasovanje o ustanovitvi nekaterih podjetij šele sedaj, ko so praktično že formirana ter bi v primeru, da bi glasovanje ne bilo pozitivno, ne mogla nadaljevati obratovanja.

Predsedujoči da predloge odločb o ustanovitvi državnega obrata »Adria — hranilni proizvodi«, državnega obrtnega obrata »Pleskarstvo in soboslikarstvo — 1. maj«, o prenehanju državnega trgovskega podjetja »Radio-center« ter ustanovitvi državnega gospodarskega podjetja »Radio-center«, državnega obrtnega obrata »Radio-servis« in državnega obrtnega obrata »Nova knjigoveznica« na glasovanje.

Soglasno sprejeto.

Di Batista Franc se vzdrži glasovanja.

Rakušček Zdravko, član Sveta za prosveto in kulturo, poroča:

Seznanil bi vas, da se bo ustanovila Ženska obrtna šola v Ljubljani, katera je obstojala že pred vojno in nekaj časa tudi po vojni. Kasneje se je zaradi pomanjkanja prostorov in tudi drugih prilik ukinila. Na Svetu za prosveto in kulturo se je izrazila želja, kakor tudi na predlog terena, da se ta šola zopet ustanovi, za kar so že določeni prostori na Srednji tehnični šoli.

Na predlog Sveta za prosveto in kulturo se bo ukinil tudi otroški vrtec Tovarne dekorativnih tkanin, ki je bil ustanovljen spomladi 1949.

Rakušček Zdravko prečita predlog odločbe o ustanovitvi ženske obrtne šole v Ljubljani in predlog odločbe o prenehanju proračunske ustanove: Otroški vrtec Tovarne dekorativnih tkanin v Ljubljani.

(Besedilo predlaganih odločb vsebuje zapisnik III. seje mestnega zbora z dne 27. II. 1953.)

Predsedujoči da predloge v razpravo.

Valenčič Bruno:

Smatram, da je zadnji čas, da se ustanovi taka šola. Naša mladina, ko konča predpisano šolsko izobrazbo, ne dobi takoj zaželjenega službenega mesta, kot n. pr. v šiviljski stroki, kar ji bo pa z ustanovitvijo te šole omogočeno.

Rakušček Zdravko:

Seznanil bi vas, da bo ta šola obstojala kot samostojen odsek ter se bo pričela z novim šolskim letom. V odločbi je navedeno, da se bo sprejemala ženska mladina po dovršenem 8-letnem šolanju. Pozneje pa se bo šele določila predpisana šolska izobrazba.

Žigon Fanci:

Strinjam se z ustanovitvijo te šole glede na veliko število vajenk, katerih v obrtnih delavnicah ni mogoče vseh sprejeti. Mnogo deklet se pa želi izučiti tudi za svojo potrebo. Predlagala bi tudi, da bi bila ta šola kot nekaka višja strokovna šola, kot jo že imajo v Mariboru.

Ing. Svetina Beno:

Poudaril bi, da se ta šola ne more primerjati z delovodsko šolo, v katero so sprejeti že pomočniki, kateri imajo že 2-letno prakso. V to šolo pa se lahko sprejme mladina, ko dovrši 8 let šolanja. Predlog za ustanovitev te šole je umesten.

Dr. Grošelj Leopold, uslužbenec MLO, pojasni:

Glede kvalifikacije bi omenil, da se strokovnost v obrti izraža samo v dveh naslovih. Ali je pomočnik, ali mojster. Izven obrti pa poznamo nekvalificirane, polkvalificirane, kvalificirane in visoko kvalificirane delavce. Dotična, ki bi posečala žensko obrtno šolo, bi morala po končanem šolanju delati v podjetju še najmanj 4 leta, da bi dobila pravico polagati mojstrski izpit. Če bi pa hoteli, da bi učenka te šole z zaključkom šolanja postala mojstrica, bi morali učni program znatno spremeniti.

Ta šola bo kot predračunska ustanova MLO-ja imela več možnosti osamosvojitve v finančnem pogledu in lastno knjigovodsko evidenco o vseh dohodkih in izdatkih. Eventuelno razliko med nižjimi dohodki in višjimi izdatki bo dotiral MLO iz svojega proračuna.

Valenčič Bruno:

Predlagam, da se sprejme sklep, da se ustanovi ta šola kot nekaka osnovna šola, ki naj bi trajala tri leta. Po končani šoli pa naj bi učenke obiskovale višjo šolo.

Kristan Franc:

Vemo, da šiviljski kader že imamo. Za specializacijo tega kadra pa bi bilo potrebno ustanoviti poleg te šole še en razred.

Mojškerc Jakob dá predlog odločbe o prenehanju proračunske ustanove »Otroški vrtec tovarne dekorativnih tkanin v Ljubljani« in predlog odločbe o ustanovitvi »Ženske obrtne šole v Ljubljani« na glasovanje.

Soglasno sprejeto.

3. SPREJEM ODLOČB O RAZLASTITVI

Predloge obrazloži v imenu Sveta za komunalne zadeve **Kristan Franc**.

a) Odločba o razlastitvi nepremičnin za potrebe izvozno- uvozne agenture »Slovenija-Impex«. (Besedilo odločbe je navedeno v zapisniku III. seje mestnega zbora z dne 27. februarja 1953.)

b) Na temelju 1., 2., 3., 5. in 7. člena Temeljnega zakona o razlastitvi je Mestni ljudski odbor glavnega mesta Ljubljane po predlogu društva za telesno vzgojo »Partizan« v Šentvidu dne 27. II. 1953

o d l o č i l :

V korist in za potrebe društva za telesno vzgojo »Partizan« v Šentvidu se odreja popolna razlastitev v katastrski občini Šentvid ležečih nepremičnin in sicer:

1. pod vlož. št. 85 vpisanih parcel:

a) št. 131/1 — hišica v izmeri	94 m ²
b) št. 131/2 — vrta v izmeri	1052 m ²
c) št. 132 — vrta v izmeri	518 m ²
č) št. 133 — travnika v izmeri	1295 m ²
d) št. 134 — njive v izmeri	1356 m ²
e) št. 135/2 — njive v izmeri	330 m ²

ki so last župne cerkve v Šentvidu.

2. pod vlož. št. 124 vpisanih parcel:

a) št. 128 — njive v izmeri	1919 m ²
b) št. 129 — travnika v izmeri	1734 m ²
c) št. 130/2 — vrta v izmeri	615 m ²

ki so last župnijske nadarbine v Šentvidu.

Mestna razlastitvena komisija naj po predlogu društva za telesno vzgojo »Partizan« v Šentvidu izvede razlastitveni postopek in izda odločbo o razlastitvi po 29. členu TZR.

U t e m e l j i t e v :

Društvo za telesno vzgojo »Partizan« v Šentvidu se v zadnjem času lepo razvija, nima pa svoje lastne telovadnice, vsled česar je prisiljeno, da si zgradi svoj lastni dom ter v neposredni bližini tega doma uredi tudi telovadišče in igrišče za otroke na prostem.

Za realizacijo tega načrta so društvu nujno potrebna vsa za razlastitev odrejena zemljišča, kajti društvo ima že v delu gradbene načrte in bo spomladi takoj pričelo z gradbenimi deli.

Razlastitev zahteva torej splošni interes, da se izvedejo koristna dela za družbeno-ekonomsko in kulturno povzdigo ter razvoj ljudstva,

vsled česar je tudi utemeljena po točki j) 1. člena Temeljnega zakona o razlastitvi.

Predsedujoči dá predloga v razpravo.

Rakušček Zdravko:

Želel bi pojasnila glede stavbe, katera se bo gradila za potrebe izvozno-uvozne agenture »Slovenija Impex«; ali bo ta stavba grajena v stanovanjske ali poslovne namene.

Jelenc Aleš:

Izvozno-uvozna agentura »Slovenija Impex« ima poslovne prostore na treh krajih in to celo v prostorih, grajenih za stanovanja. Stavba, ki se bo gradila, bo zgolj poslovna stavba, le v višjih nadstropjih bo tudi nekaj stanovanj. S preselitvijo podjetja v to stavbo se bo sprostilo nekaj stanovanj.

Mojškerc Jakob da predlog odločb na glasovanje.

Soglasno sprejeto.

4. PREDLOG O IMENOVANJU

ČLANOV POSVETOVALNIH ODBOROV PRI PODRUŽNICAH NARODNE BANKE V OBMOČJU MESTA LJUBLJANE

Predlog poda odbornik **Kolenc Alojz:**

Na podlagi VI. in VII. točke Navodila o ustanovitvi in delu posvetovalnih odborov pri centralah in podružnicah Narodne banke FLRJ (Uradni list FLRJ št. 26—304, 1952) ter 73. in 95. člena Zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin (Uradni list LRS št. 19—90, 1952),

dalje na predlog direktorjev Narodne banke FLRJ, podružnic 601, 602, 603, 604, 605 in 607 v Ljubljani ter Sveta za gospodarstvo MLO glavnega mesta Ljubljana,

je Zbor proizvajalcev Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane na svoji III. redni seji dne 27. II. sprejel

o d l o č b o

o določitvi števila članov ter o imenovanju članov posvetovalnih odborov v podružnicah Narodne banke FLRJ 601, 602, 603, 604, 605, 606 in 607 v Ljubljani.

I.

V podružnicah Narodne banke FLRJ v Ljubljani se določi naslednje število članov posvetovalnih odborov:

1. Podružnica 601: 12 članov
2. Podružnica 602: 11 članov

3. Podružnica 603: 11 članov
4. Podružnica 604: 14 članov
5. Podružnica 605: 5 članov
6. Podružnica 606: 11 članov
7. Podružnica 607: 10 članov

II.

V posvetovalne odbore podružnic Narodne banke FLRJ v Ljubljani se imenujejo kot člani:

a) pri podružnici 601:

1. Golob Roman, direktor »Slovenija Impex«
2. ing. Živec Franc, direktor Splošnega stavbenega podjetja »Tehnika«
3. Motoh Bogomir, direktor trgovskega podjetja »Živila«
4. Kožuh Ivan, glavni računovodja »Slovenija-les«
5. Križaj Marjan, direktor »Elektrotehne«
6. Janežič Matko, uslužbenec v Državnem sekretariatu za proračun in državno administracijo
7. Kavčič Nace, predsednik upravnega odbora Tobačne tovarne
8. Šega Leopold, direktor Tiskarne Toneta Tomšiča
9. Turk Miro, direktor tovarne »Ilirija«
10. Hribar Franc, član upravnega odbora »Remont IV«
11. Klemenčič Matija, uslužbenec v Narodni banki FLRJ, podružnica 606.

K navedenim je dodati še Heller Ivana, pomočnika direktorja »Intertrade«, ki ga je v smislu točke VII. citiranih navodil imenoval predsednik Sveta za gospodarstvo MLO Ljubljane, s čemer je določeno število članov posvetovalnega odbora pri podružnici 601 izpolnjeno.

b) Pri podružnici 602:

1. Jesih Franjo, gl. računovodja »Elektroenergetskega sistema«, Ljubljana
2. Znidaršič Stane, direktor tovarne galanterijskih izdelkov
3. Frantar Lado, sekretar tovarne »Lek«
4. Cirman Milka, računovodja »Mineral«
5. Isop Jakob, direktor Tovarne nogavic, Savlje
6. Marn Svetko, računovodja Pivovarne Union
7. Ing. Korošec Vekoslav, direktor »Elektroprojekta«
8. Kamnikar Alojz, direktor podjetja »Tesar«
9. Zupančič Rajko, računovodja podjetja »Toplovod«
10. Šavorn Lojze, direktor podjetja »Astra«

K navedenim je dodati še Bahar Matijo, direktorja »Slovenija-avto«, Ljubljana, ki ga je v smislu točke VII. citiranih navodil imenoval pred-

sednik Sveta za gospodarstvo MLO Ljubljana, s čemer je določeno število članov posvetovalnega odbora pri podružnici 602 izpolnjeno.

c) Pri podružnici 603:

1. Czurda Hugo, komercialni direktor »Gradisa«
2. Pavlica Franc, direktor »Oljarne«
3. Ing. Tribušon Anton, direktor Tovarne kleja
4. Bajc Franc, glavni računovodja »Izolirke«
5. Dr. Skapin Vaso, glavni računovodja »Saturnusa«
6. Stergar Mihael, glavni računovodja v trgovskem podjetju »Železničar«
7. Pelko Gašper, direktor Mestne klavnice
8. Dobravec Zoran, državni obrtni mojster, »Splošno mizarstvo«
9. Bau Anton, upravnik gostinskega podjetja »Planinka«
10. Peršin Anton, upravnik podjetja »Gonilka«.

K navedenim je dodati še Šefic Ludvika, direktorja podjetja »Pletenina«, ki ga je v smislu točke VII. citiranih navodil imenoval predsednik Sveta za gospodarstvo MLO glavnega mesta Ljubljana, s čemer je določeno število članov posvetovalnega odbora pri podružnici 603 izpolnjeno.

č) Pri podružnici 604:

1. Lesjak Franjo, direktor podjetja »Tekstil-obutev«
2. Renko Stane, direktor Hotela »Slon«
3. Ilovar Viktor, direktor Tiskarne »Ljudska pravica«
4. Prezelj Boris, šef planske službe »Koteks«
5. Sadar Marjan, direktor »Utensilije«, Ljubljana
6. Klun Alojzij, glavni računovodja »Slovenija-cestec«
7. Kumar Andrej, direktor »Tehnometala«
8. Seliškar Franc, direktor »Kooperative«
9. Dragar Bogo, šef komerciale »SAP-a«
10. Kislinger Rudi, šef komerciale Cankarjeve založbe
11. Kogovšek Pavel, glavni računovodja »Chemofarmacije«
12. Fajdiga Vladimir, glavni računovodja »Silva«
13. Erker Julij, načelnik finančnega gospodarskega sektorja PTT.

K navedenim je dodati še dr. Novak Bogdana, direktorja »GOSAD-a«, ki ga je v smislu točke VII. citiranih navodil imenoval predsednik Sveta za gospodarstvo MLO glavnega mesta Ljubljana, s čemer je določeno število članov posvetovalnega odbora pri podružnici 604 izpolnjeno.

d) Pri podružnici 605:

1. Košak Jože, računovodja Papirnice Vevče
2. Černe Stane, upravnik podjetja »Hranila«
3. Rojšek Ivan, direktor podjetja »Stavba«
4. Zabukovec Leopold, član upravnega odbora Kmetijske zadruge.

K navedenim je dodati še tovariša Majeršič Maksa, upravnika podjetja Gostinstvo, ki ga je v smislu točke VII. citiranih navodil imenoval predsednik Sveta za gospodarstvo MLO glavnega mesta Ljubljane, s čemer je določeno število članov posvetovalnega odbora pri podružnici 605 izpolnjeno.

e) Pri podružnici 606:

1. Podbregar Erna, šef ekonomsko-planskega odseka MLO
2. Brumen Ivan, tajnik Gostinske zbornice za glavno mesto Ljubljana
3. Prešeren Mirko, direktor trgovskega podjetja »Ekonom«
4. Drobež Franc, direktor ECŽ
5. Farčnik Avgust, direktor podjetja »Alko«
6. Pleško Stanko, direktor »Šumi-ja«
7. Bizjak Venčeslav, direktor podjetja »Kuverta«
8. Močnik Vlado, direktor podjetja »Na-ma«
9. Štok Franc, upravnik Kolodvorske restavracije
10. Šter Milan, državni obrtni mojster.

K navedenim je dodati še tov. Babnik Andreja, direktorja trgovskega podjetja »Volna«, ki ga je v smislu točke VII. citiranih navodil imenoval predsednik Sveta za gospodarstvo MLO glavnega mesta Ljubljana, s čemer je določeno število članov posvetovalnega odbora pri podružnici 606 izpolnjeno.

f) Pri podružnici 607:

1. Deržič Rudolf, direktor podjetja »Telekomunikacije«
2. Vonta Jože, direktor Bombažne tkalnice, Vižmarje
3. Oman Valentin, računovodja »SKIP«
4. Kreačič Ivan, direktor podjetja »Gradbeni material«
5. Toman Lea, računovodja obrtnega podjetja »Oprema«
6. Stare Niko, upravnik podjetja »Krojaštvo«
7. Lukan Ivan, računovodja Kmetijske zadruga, Šentvid
8. Cedilnik Valentin, tesarski mojster, Vižmarje
9. Smrekar Ludvik, direktor »SKIP«, Vižmarje

K navedenim je dodati se tov. Kušar Antona, direktorja gostinskega podjetja »Podgora«, ki ga je v smislu točke VII. citiranih navodil imenoval predsednik Sveta za gospodarstvo MLO glavnega mesta Ljubljana, s čemer je določeno število članov posvetovalnega odbora pri podružnici 607 izpolnjeno.

Bobnar Rudolf:

Prosil bi pojasnila, kaj je to posvetovalni odbor pri Narodni banki.

Dr. Grošelj Leopold:

Že leta 1951 in v začetku leta 1952 smo opazili, kako narašča administrativna moč naših bank, ki so postale odločilne tudi v pogledu celotnega kreditiranja našega gospodarstva. Ker podjetja niso dobila potrebnega kredita, so nastajale težave in celo nesporazumi. 25. IV. 1952 smo dobili posebna navodila zveznega značaja, ki so vpeljala posvetovalne odbore v vseh bankah. Ti odbori niso postavljeni samo za vzgled, ampak imajo poleg dolžnosti tudi velike pravice. Banke ne morejo odločati samostojno, temveč se morajo ozirati na mnenja posvetovalnih organov. Zbor proizvajalcev imenuje v vsako banko sposobne ljudi, kateri sodelujejo z banko skupaj. Vsaka podružnica mora imeti posvetovalni odbor, ki šteje najmanj 7, največ pa 15 članov. Enega člana posvetovalnega odbora določi predsednik Sveta za gospodarstvo, vse ostale pa imenuje zbor proizvajalcev. Vsaka podružnica ima vsaj enkrat na tri mesece sejo s posvetovalnim odborom, sam posvetovalni odbor pa se mora sestati vsaj enkrat na mesec. Na teh sestankih mora biti navzoč direktor banke, kateri daje strokovna pojasnila.

Šterbenk Miro:

Čudno se mi dozdeva, da ni v posvetovalnem odboru nikdo iz našega podjetja. Naše podjetje je močno, saj plačujemo 50 milijonov dinarjev akumulacije. Zato predlagam, da se določi v posvetovalni odbor pri podružnici 603 tovariš Hlebš Franc, računovodja našega podjetja. Ker se podjetje bori z raznimi težkočami, bo gledanje banke z ozirom na to popolnoma drugačno.

Dr. Grošelj Leopold, uslužbenec MLO:

V posvetovalni odbor podružnice banke 606 so zajeti predvsem člani iz vrst trgovine in gostinstva, ker je ta dejavnost tu najmočnejša. Lahko pa se število tega odbora še poveča.

Predsedujoči da predlog odločitve o določitvi števila članov ter o imenovanju članov posvetovalnih odborov v podružnicah Narodne banke FLRJ na glasovanje s pripombo, da se v posvetovalni odbor pri podružnici Narodne banke št. 603 določi še Hlebš Franc, računovodja tovarne »Unitas«.

Soglasno sprejeto.

Mojškerc Jakob zaključí sejo zbora proizvajalcev in pozove odbornike, da se udeleže IV. redne skupne seje Mestnega ljudskega odbora, katera se vrši v sejni dvorani na Mestnem trgu št. 1.

Vodja zapisnika:

Jelenc Aleš, s. r.

Predsedujoči:

Mojškerc Jakob, s. r.

Overitelja zapisnika:

Princ Janez, s. r.

Šetina Franc, s. r.

ZAPISNIK

IV. skupne seje odbornikov mestnega zbora in zbora proizvajalcev Mestnega ljudskega odbora za glavno mesto Ljubljana, ki je bila v petek, dne 27. februarja 1953 od 20. do 22,45. ure v sejni dvorani MLO, Ljubljana, Mestni trg št. 1.

Predsednik Mestnega ljudskega odbora Avšič Jaka začne sejo, ki naj po predhodnem sklepu mestnega zbora in zbora proizvajalcev razpravlja o nekaterih vprašanjih, glede katerih odločata enakopravno oba zbora.

Zapisnik seje vodi Pogačar Niko, tajnik MLO.

Predsednik MLO predlaga, da se za overovatelja zapisnika izvolita Šetina Franc in Klanjšek Ada. Predlog daje na glasovanje.

Soglasno sprejeto.

Predsednik MLO sporoči, da je na seji prisotnih 55 odbornikov mestnega zbora in 33 odbornikov zbora proizvajalcev ter ugotovi, da je seja sklepčna.

Predhodno je opravičilo svoj izostanek 12 odbornikov mestnega zbora in 5 odbornikov zbora proizvajalcev, in sicer od mestnega zbora: Dermastja Mara, Gorjanc Joško, Kreutzer Pavel, Ocepek Lojze, Plevnik Jože, Suhadole Anton, Škrjanc Ivan, Šušteršič Jože, Vodopivec Vlado, Vrhovec Stane, Vršnik Lojze, Zdešar Henrik, od zbora proizvajalcev pa Hafner Valentin, Jerebic Martin, Štrukelj Jože, Vrhovec Franc in Baggia Franc.

Doslej še niso opravičili izostanka 3 odborniki mestnega zbora in 9 odbornikov zbora proizvajalcev in sicer od mestnega zbora Bajuk-Sagadin Stana, Kumar Andrej in dr. Marvin-Zadnik Zvezda, od zbora proizvajalcev pa Delač Ivan, Gostiša Mihaela, Jernejc Lojze, Pečarič Jože, Poženel Franc, Rojšek Franc, Šerbenk Miro, Vipotnik Albin in Zorko Marica.

Tajnik MLO Pogačar Niko, prečita zapisnik III. skupne seje, ki je bil soglasno odobren.

Predsednik MLO obvesti ljudske odbornike, da je predsednik FLRJ maršal Tito na brzojavne čestitke Mestnega ljudskega odbora poslal sledeče pismo:

»Beograd, 30. I. 1953. Odbornicima mjesnog odbora i vjeća proizvajaca, Ljubljana.

Najsrdajnije zahvaljujem za čestitku koju ste mi uputili povodom mojega izbora za pretsjednika FNRJ.

Želim vam mnogo uspjeha u budućem radu.

Josip Broz-Tito.«

Odborniki pozdravijo čitanje pisma z navdušenim ploskanjem.

Predsednik MLO predlaga, da se z ozirom na pomanjkanje časa omeji dnevni red na najnujnejše točke, ki so najbolj aktualne. O preostalih točkah naj bi MLO sklepal na prihodnji redni seji, ki bo v sredo, dne 4. marca 1953 ob 16. uri.

Predlagan je naslednji

dnevni red:

1. Razprava o predlogu za razpis posojila.
2. Sprejem odloka o razpisu nadomestnih volitev za odbornika zbora proizvajalcev.
3. Predlogi komisije za izvolitve in imenovanja.
4. Izvolitve sodnika za okrožno sodišče Ljubljana.
5. Prečitanje pisma dr. Anče Tavčarjeve.

Sohlasno sprejeto.

1. RAZPRAVA O PREDLOGU ZA RAZPIS POSOJILA

Predsednik MLO da besedo ing. Tepini Marjanu, predsedniku Sveta za gradbe in komunalne zadeve MLO, ki poroča:

Tovariši in tovarišice!

Na dnevnem redu je obravnava predloga o notranjem posojilu za gradnjo stanovanj in šol. Vprašanje sredstev za te namene je prišlo v tej obliki in dnevni red zato, ker je Svet za gradbene in komunalne zadeve na svoji zadnji seji sprejel predlog o razpisu posojila. Vendar se je po tej seji diskusija še nadaljevala, zlasti v komisiji za družbeni plan in proračun, ki je izdelala nov predlog. Zato naj se vrši razprava o nujnosti ustanovitve stanovanjskega fonda, o tem, kako pa naj ta fond dobi svoja prva sredstva, obstojita torej dva predloga: prvič predlog za razpis notranjega posojila, ki ga je obdelal Svet za gradbene in komunalne zadeve in drugič predlog, o katerem bo poročala Komisija za družbeni plan in proračun. Potrebno se mi zdi, da pred razpravo podam nekaj pojasnil o stanju stanovanjskega fonda v Ljubljani. Mislim, da je to potrebno, ker bo obliko, ki jo bomo sprejeli, potrebno popularizirati in da jo bodo morali popularizirati predvsem mestni odborniki. Zato naj prečitam nekaj odstavkov iz referata o stanovanjski problematiki na področju mesta Ljubljane, ki jo je obdelala Komisija za stanovanjska vprašanja našega Sveta.

A. STANJE STANOVANJSKEGA SKLADA V LJUBLJANI

a) Porast prebivalstva

V zadnjih 20 letih se je število prebivalstva Ljubljane od vseh velikih mest v FLRJ najbolj povečalo.

To dokazujejo tudi podatki popisov prebivalstva v letu 1951 in v letu 1948.

V razdoblju teh splošnih popisov prebivalstva v letih 1951—1948 zaznamujeta mesti Ljubljana in Maribor daleč največji porast prebivalstva od velikih mest v FLRJ, in sicer:

Ljubljana	102 %
Maribor	100 %

Nedvomno imajo na povečanje prebivalstva v Ljubljani in Mariboru določen vpliv razširitve ozemlja teh mest s priključitvijo okoliških krajev in naselij, toda take priključitve okoliških krajev in naselij so se vršile tudi v drugih velikih mestih v FLRJ. Zato je treba vzrok temu porastu prebivalstva v Ljubljani in Mariboru iskati predvsem v velikih gospodarskih spremembah Slovenije, v kateri sta se industrija in rudarstvo že po prvi svetovni vojni močno in hitro razvijala.

Pregled porasta prebivalstva mesta Ljubljane po prvi svetovni vojni je po desetletnih obdobjih, začeni z letom 1919, naslednji:

Leta 1919	52.000 prebivalcev
Leta 1929	58.471 prebivalcev
Leta 1939	87.425 prebivalcev
Leta 1949	117.340 prebivalcev

Danes se mesto Ljubljana po številu prebivalstva bliža k 135.000 prebivalcem.

Ta porast prebivalstva pa ni po posameznih poklicih linearen, marveč prinaša velike spremembe v socialno strukturo mestnega prebivalstva.

b) Spremembe socialne strukture prebivalstva

Socialna struktura prebivalstva mesta Ljubljane se je zlasti močno in hitro spremenila po drugi svetovni vojni pod vplivom pospešenega tempa industrializacije in elektrifikacije. Največji absolutni porast števila prebivalstva mesta Ljubljane je v industriji, gradnjah in prometu.

Te tri vrste družbene dejavnosti (industrija, gradnje in promet) so koncem leta 1945 na območju mesta Ljubljane zaposlovale in preživljale skupaj 14.924 prebivalcev ali 15,4 % vseh prebivalcev mesta. Iste tri vrste družbene dejavnosti so po stanju 30. III. 1951. na območju mesta Ljubljane zaposleval in preživljale skupaj 42.035 prebivalcev ali 34 % vseh prebivalcev mesta.

Povečanje števila prebivalcev mesta Ljubljane, ki je zaposleno in se preživlja v industriji, gradnjah in prometu, pretvarja mesto Ljubljano iz gospodarsko-upravnega, državno-upravnega in trgovskega ter obrtniškega središča v industrijsko mesto s hitro naraščajočim, predvsem industrijskim delavstvom. V zvezi s tem je znaten padec v obrtništvu (od 15.286 na 8805 prebivalcev ali indeks 59), v javni službi (od 27.471 na 19.621 prebivalcev ali indeks 72) in v komunalni (od 6289 na 2482 prebivalcev ali indeks 40).

Z navedenim porastom prebivalstva in spremembami socialne strukture prebivalstva nastopa v mestu Ljubljani vedno občutnejša stanovanjska stiska, ki ni samo v breme tukajšnjemu mestnemu prebivalstvu, marveč tudi v škodo celotnega narodnega gospodarstva.

V tem pogledu si je treba predvsem ogledati podatke popisa poslopij, stanovanj in poslovnih prostorov, ki je bil izvršen v Ljubljani, dne 24. oktobra 1949.

c) Nekateri značilni podatki popisa poslopij, stanovanj in poslovnih prostorov leta 1949

V Ljubljani je pretežni del poslopij pritličen, in sicer 65,3 % vseh poslopij, kar je tudi značilno za stanovanjske razmere v Ljubljani. Od 10.090 poslopij je 6589 pritličnih, 2671 enonadstropnih, 459 dvonadstropnih, 299 trinadstropnih in le 49 štirinadstropnih ter 23 pet in več nadstropnih poslopij. Zato je tudi nizko povprečno število stanovanj na eno poslopje, ki znaša 2,9 stanovanji. To dejstvo ima v določeni meri za posledico primitivnost stanovanjskih razmer, kot na primer, da je le 6857 hiš ali 68,0 % vseh hiš priključenih na mestni ali lastni vodovod, da je le 992 hiš ali 9,8 % vseh hiš priključenih na plinsko omrežje. Dasi je Slovenija najbolj elektrificirana ljudska republika, vendar je v Ljubljani še vedno 410 hiš s petrolejsko razsvetljavo. Najnepovoljnejše je v navedenem pogledu stanje v Polju, kjer je nad 92 % pritličnih hiš z 99,7 m² povprečne tlorisne zazidane površine na eno hišo.

aa) Stanovanjska in sobna površina na osebo

Pri presoji stanovanjske stiske se navadno upošteva stanovanjsko in sobno površino na osebo.

V tem pogledu prikazuje mesto Ljubljana 14,08 m² stanovanjske in 8,98 m² sobne površine na osebo, kar bi na prvi pogled ustrezalo normalnemu stanju. Po teh podatkih je Ljubljana najboljše mesto med slovenskimi mesti, pa tudi boljše od Zagreba in Beograda.

Toda ta podatek je le povprečen, orientacijski podatek, ki v primeru Ljubljane ne pokaže pravega, resničnega stanja, in sicer predvsem zaradi naslednjih dejstev:

1. Stari del Ljubljane (Mestni trg, Stari trg in sosedni predeli mesta) je znan po razsežnih prostorninah sob, kjer ena soba meri 60, 70 in več kvadratnih metrov.

2. V Ljubljani je od 29.493 stanovanj 9438 enosobnih, 10.335 dvosobnih, 4400 trisobnih, 1295 štirisobnih, 473 petsobnih, 286 šest in več sobnih stanovanj. V primerjavi z drugimi mesti v Sloveniji in Zagrebom ter Beogradom, je v Ljubljani relativno več večsobnih stanovanj, ki spričo števila in strukture potreb po stanovanjih niso ustrezna za njih kritje. Zato je v Ljubljani največja obremenitev enosobnih stanovanj. Najnižja obremenitev pa je v tri in večsobnih stanovanjih.

Povprečna sobna površina na eno osebo znaša po vrstah stanovanj:

Vrsta stanovanj:	Povprečna sobna površina na osebo:
Posebne sobe	9,06 m ²
Sobe z zidanim štedilnikom	8,73 m ²
Garsonjere	9,90 m ²
Enosobna stanovanja	6,00 m ²
Dvosobna stanovanja	8,65 m ²
Trisobna stanovanja	10,86 m ²
Štirisobna stanovanja	12,22 m ²
Petsobna stanovanja	13,11 m ²
Šest in večsobna stanovanja	14,69 m ²

Če pri tem upoštevamo, da je samo v enosobnih stanovanjih ob popisu stanovalo 29.724 prebivalcev, je jasno, da račun povprečne stanovanjske oziroma sobne površine na eno osebo ne dá za vse mesto prave slike. Večina prebivalcev mesta živi znatno nižji stanovanjski standard, kot ga živi znatna manjšina v tri — in večsobnih stanovanjih. Po računu Zavoda za statistiko in evidenco LRS je v Ljubljani prenaseljenih stanovanj 65,04 %.

3. Popisani so bili tudi stanovanjski prostori, ki so služili ob popisu in še pretežno danes služijo za poslovne prostore. S tem se povečuje povprečna stanovanjska oziroma sobna površina na eno osebo.

Iz navedenih okoliščin je treba v primeru mesta Ljubljane izbrati drugo metodo, ki pokaže pravilnejšo sliko. Ta metoda je računanje obremenitve enega stanovanja.

bb) Obremenitev enega stanovanja

Stanovanje je gradbena in prostorna enota, ki služi praviloma enemu gospodinjstvu. Razmerje med številom stanovanj in številom gospodinjstev pokaže v zvezi s številom članov na eno gospodinjstvo obremenitev enega stanovanja.

Za podrobnejši in še točnejši račun obremenitve enega stanovanja bi bilo treba upoštevati tudi strukturo gospodinjstev in strukturo stanovanj. Toda to bi bilo potrebno le za notranjo diferenciacijo obremenitve stanovanj v okviru enega mesta. Za primerjavo obremenitve enega stanovanja med navedenimi mesti, pa je gornji izračun obremenitve enega stanovanja zadosten.

Indeks obremenitve enega stanovanja znaša za Ljubljano 3,96. Večji indeks obremenitve enega stanovanja imata v Sloveniji le mesti Celje in Kranj. Primerjava indeksa obremenitve enega stanovanja mesta Ljubljane z Zagrebom, kjer znaša 3,68 in z Beogradom, kjer znaša 3,72, pokaže, da je kljub temu, da je v Ljubljani po povprečni stanovanjski oziroma sobni površini na eno osebo stanje ugodnejše, vendar obremenitev enega stanovanja v Ljubljani večja.

Tudi število nerešenih prošenj za stanovanje je ob času popisa relativno največje v Sloveniji v primerjavi s številom nerešenih prošenj za stanovanje v Zagrebu in Beogradu. Odstotek nerešenih prošenj za stanovanje nasproti številu vseh stanovanj znaša v Ljubljani 16,95, medtem ko znaša v Zagrebu le 9,60 in v Beogradu 13,86.

cc) Stanje in starost stanovanjskih poslopij

Za pravilno ocenitev stanovanjskih razmer v Ljubljani je treba upoštevati tudi stanje in starost stanovanjskih poslopij oziroma stanovanj.

Stanje stanovanjskih poslopij in s tem tudi stanje stanovanj je v Sloveniji zelo nepovoljno.

Od stanovanjskih poslopij, v katerih prebivajo ljudje, je v Ljubljani 27,2 % potrebnih večjih popravil. Odstotek poslopij, ki so potrebna večjih popravil, je v Ljubljani znatno večji, kot v Zagrebu, kjer znaša 23,79 %, in v Beogradu, kjer znaša 17,1 %.

Jasno je, da to stanje vpliva tudi na kakovost stanovanj in možnost njihovega izkoriščanja.

Ljubljana kot tudi druga slovenska mesta izkazujejo znatno starost stanovanjskih poslopij oziroma stanovanj. Od skupne stanovanjske površine je v Ljubljani 34 % zgrajene pred letom 1900. V Zagrebu odpade na isto dobo le 18 %, v Beogradu pa le 9,4 % od skupne stanovanjske površine. Glavni del izgraditve Zagreba in Beograda pada v razdobje med leti 1918—1940. V tem času je Zagreb izgradil 62,5 %, a Beograd celo 72,2 % vse svoje ob popisu obstoječe stanovanjske površine. V istem času je Ljubljana izgradila le 48,9 % ob popisu obstoječe stanovanjske površine.

Poleg tega, da je Ljubljana v izgraditvi stanovanj že v razdobju med leti 1918—1940 daleč zaostajala za Zagrebom in Beogradom, pa

v povojnih letih zaostaja daleč za svojim tempom izgraditve stanovanj pred vojno.

Ljubljana je v razdobju let 1919—1930 izgradila letno 457 stanovanj in v razdobju let 1931—1940 letno 761 stanovanj. V povojnih letih 1946 do 1949 pa je Ljubljana izgradila letno le 211 stanovanj. Če pri tem upoštevamo, da se je od takrat število prebivalstva Ljubljane za enkrat povečalo, je nazadovanje v graditvi stanovanj v povojnih letih nasproti predvojnemu letom skoro šestkratno.

d) Narodno-gospodarski pomen potreb po stanovanjih

Stanovanje služi reprodukciji delovne sile, ki s svojim delom predstavlja enega temeljnih elementov proizvodnega procesa. Ker Ljubljana postaja vedno bolj in bolj izrazito industrijsko mesto, je treba njene potrebe po stanovanjih motriti tudi z vidika redne reprodukcije delovne sile, z vidika proizvodnega procesa. Čim višja je proizvodnost dela, tem večji je narodno-gospodarski pomen potreb po stanovanjih, ki omogočajo pritegnitev delovne sile k proizvodnem procesu in njeno redno in normalno obnavljanje.

Glede na to ločimo poleg števila potreb po stanovanjih tudi njih narodno-gospodarski pomen, ki zavisi od višine proizvodnosti dela, kateri stanovanje preko reprodukcije delovne sile služi.

Glede na navedeno je stanovanjsko vprašanje v Ljubljani zelo pereče. Z dosedanjimi sredstvi, načinom in tempom izgradnje stanovanj ne bo mogoče kriti naraščajočih potreb po stanovanjih.

B. FINANSIRANJE STANFONDA

Dolžnost MLO-ja je, da podpre vsako misel pospešene izgradnje perečega stanovanjskega fonda na področju mesta, pa naj si bo to v gradnji, ki bi jo izvajala državna podjetja, zadruga ali individualni interesi ali pa MLO iz lastnih ali mobiliziranih virov.

Važen in odločujoč moment je pri tem še vedno preveliko nesorazmerje v sedanjih ekonomskih cenah novih gradenj v odnosu do rentabilnega gospodarskega računa gradnje, to je v odnosu do amortizacije odplačevanja anuitet, vzdrževanja in plač odosno najemnin, ki jih zmore delovni človek. Zato je tembolj odločujoč moment v teh okoliščinah, pričakujoč znižanje cen gradbenemu materialu, najti način ekonomične gradnje — poslužujoč se vseh pogojev in možnosti mehaniziranja naše gradbene operative. Kakor je že povdarjeno, je prednost ekonomične gradnje prav gotovo v bločnih gradnjah, to je gradnje v večstanovanjskem sistemu.

Na področju mesta Ljubljane je bilo osredotočeno finansiranje Stanfonda do nedavnega predvsem na:

1. državnih investicijah,
2. v državni pomoči za drobno — privatno gradnjo z 1 do 2 in 0 % gradbenimi posojili, in
3. iz kreditiranja 3 % gradbenega posojila v letih 1948—1949, kjer je bil žirant MLO.

V letih 1951 in 1952 pa so se omejile državne investicije v glavnem le na izgradnjo Stanfonda, ključnega objekta Litostroj, dočim je finansiral gradnjo Stanfonda MLO iz lastnih proračunskih in drugih lokalnih virov. Ostali zvezni in republiški investitorji pa iz sredstev, ki so jih uspeli dobiti iz raznih drugih naslovov.

MLO Ljubljana je že dal pobudo našim podjetjem, da z ozirom na velike potrebe po stanovanjih v vrstah njih uslužbencev gradijo in da tudi v vidu povečanja njihovega obrata v neposredni okolici predvidevajo graditev lastnega Stanfonda. V omejenem številu so se že odzvala in pričela s pripravami, vendar večina njih še nima jasnega gospodarskega računa, kajti skladi za prosto razpolaganje so premajhni za pričetek večjih gradenj, ker jim je način kreditiranja, to je najetje večmilijonskih posojil, še neznanka.

Dalje namerava MLO združiti več manjših podjetij, ki so zainteresirana zgraditi svojim uslužbencem stanovanja, v skupine, ki bi po medsebojnih pogodbah pristopili k gradnji mnogih stanovanjskih objektov, ker so take gradnje najekonomičnejše.

Lahko pa tudi i večja kakor tudi manjša državna podjetja, ki se združijo in nastopajo kot investitorji, gradijo Stanfond na račun interesov, to je uslužbencev teh podjetij s tem, da dajo podjetja svoj obolus kot glavnice, vse v cilju znižanja anuitet in obrestovanja, interesenti sami pa vložijo v ta fond vse svoje prihranke, kakor tudi redne mesečne prispevke.

Po istem načelu pa bi MLO poleg svojih rednih proračunskih investicij za gradnjo Stanfonda mogel nastopati vsakokrat tudi kot investitor za izgradnjo Stanfonda interesentom, ki bi se prijavili in sklenili z MLO pogodbo za odkup določenega stanovanja v svojstvu etažne lastnine.

V ta namen zbere MLO skupaj vse interesente s približno istimi stanovanjskimi zahtevami in kraj izgradnje, izdelava z njimi odkupno pogodbo z ugotovitvijo vložitve finančnih sredstev odnosno potrditve finančnega gospodarskega načrta interesenta.

Še več, MLO bi kot iniciator širše akcije za izgradnjo Stanfonda na zadružni osnovi, t. j. zadrugi, ki bi se forsirala na področju mesta, med zasebnimi interesenti, t. j. državnimi uslužbenci ali pa zasebniki-obrtniki in drugimi poklici — vložil kot svoj prispevek v osnovni fond (glavnico) enega ali več stanovanjskih blokov.

Tako bi se s predajo teh stanovanj v glavnici po etažnem lastništvu finančna sredstva stalno obračala. Tak prispevek državne oblasti bi bil močno stimulativen in bi tudi močno zniževal amortizacijske in obrestovalne stroške posojil.

V svetu je danes že več preizkušenih načinov zadrufne gradnje Stanfonda, vendar so pri nas vse premalo poznani. Zato bi bilo nujno, da naši ekonomisti analizirajo dobre primere teh zadrug, ker bi v primerih kakor jih imata Švica in Holandska pripravile našega delovnega človeka, da bi pričel z večjim varčevanjem prejemkov v cilju čimprejšnje pridobitve lastnega Stanfonda. V fond take zadrufe (po nekem načelu zavarovanja ali hranilne vloge) nalaga interesent svoje vloge, ki so vinkulirane, in ko doseže gotova vloga višino, ki opravičuje interesenta do začetka gradnje, začne zadruga graditi vlagatelju ustrezno stanovanje. V določeni dobi pa ta interesent tudi z najemnino odplača stanovanje.

V vprašanju gradnje Stanfonda v sklopu zadrufe, pa naj si bo to posameznikov — državnih uslužbencev ali pa privatnikov — ali pa, da se združi več manjših državnih pa tudi privatnih podjetij in obrtnikov v zadrugo, morajo biti osvojena osnovna načela, ta so, da kot dobri državljani socialistične domovine ne bodo iskali sebičnih koristi in predpravil, si pomagali v cilju namena zadrufe, da na zadrufni podlagi s skupnimi naporji vseh svojih članov, z aktivizacijo njihovih materialnih in finančnih sredstev skrbijo zgraditi cenene sodobne zdrave domove, da pomagajo pri izgradnji komunalnih naprav, da skrbijo za olepšavo okolice in da po dograditvi skrbe za vzdrževanje.

Vprašanje kreditiranja more zastopati le zadruga kot celota in se vrši odplačevanje anuitet le preko zadrufe.

MLO v Ljubljani bo mogel graditi iz proračunskih sredstev na leto le majhen del potrebnega Stanfonda, zato je osnovna težnja, da se omogočijo za uspešno perspektivno izgradnjo Stanfonda istemu večja sredstva, v višini vsaj ene milijarde dinarjev, ki bi bila glavnica, t. j. osnovni stavbni fond.

V ta osnovni stavbni fond bi se mogla stekati vsa sredstva, ki bi bila ustvarjena v ta namen na področju mesta, in sicer:

1. sredstva iz vseh podjetij, ki bi bila samoiniciativno pridobljena ali dotirana iz raznih skladov, z namenom, ojačiti stanovanjsko gradnjo;
2. sredstva, ki se z raznimi ukrepi pridobijo z reguliranjem najemnine in amortizacijskimi sredstvi za zameno po normalizaciji najemnin;
3. da se odvajata del najemnine za poslovne prostore, ki bi se dossegla preko določenega normativa po rajonizaciji, potem ko bi se sklenile pogodbe najema lokalov v smislu ponudbe in povpraševanja;
4. vsa sredstva iz prodaje hiš splošno ljudskega premoženja;
5. proračunska sredstva MLO;
6. notranje posojilo.

Tako je stvarno možno ob široki zadružni akciji izgradnje Stanfonda, v cilju doseči čimveč sredstev v glavnico za zniževanje kreditnih potreb ob množičnem sodelovanju vsega prebivalstva brez razlike v stroki in kje je zaposlen, zbrati velika denarna sredstva (prav isto velja tudi za organizacije in za privatni obrtniški sektor).

Predloga, ki ga je izdelal Svet za gradbene in komunalne zadeve, mi ni potrebno posebej razlagati, ker Vam je bil razdeljen. O drugem predlogu bo poročal zastopnik Komisije za družbeni plan in proračun.

Mimogrede naj omenim, da poroča današnja »Borba«, kako se s tem vprašanjem ukvarja Mestni ljudski odbor v Beogradu in predlaga tele vire sredstev za gradnjo stanovanj: blokirana sredstva od zvišanih najemnin, razliko v ceni za poslovne prostore, potem ko bodo prepuščeni ponudbi in povpraševanju, sredstva iz odprodaje malih stanovanjskih hišic ter sredstva iz fondov za samostojno razpolaganje gospodarskih podjetij. Prav tako predlaga, da naj bi se presežni fond plač oprostil slehernih davkov, če se uporabi za gradnjo stanovanj in drugih komunalnih objektov.

Kakor rečeno, naj se razpravlja o tem, kako bi se formirala prva sredstva za ustanovitev stanovanjskega fonda. Preko stanovanjskega fonda bi mogli potem uveljavljati najbolj različne oblike finansiranja gradnje stanovanj, bilo v obliki stanovanjskih zadrug, bilo s krediti posameznikom, bilo z gradnjo stanovanjskih hiš v režiji Mestnega ljudskega odbora in poznejši odprodaji posameznih stanovanj. Če bi imeli začetni finančni fond za gradnjo stanovanj, bi se mogel ta po neizogibni normalizaciji stanovanjskih najemnin neprestano obnavljati.

Drugi predlog (o uvedbi samoprispevka) obrazloži Franc Stadler, poročevalec komisije za družbeni plan in proračun:

Od Sveta za komunalne zadeve sta komisiji za družbeni plan in proračun obeh zborov sprejeli v pretres predlog za razpis ljudskega posojila za gradnjo stanovanj in šol v skupni višini 300 milijonov in trajanju 6 let. Obe komisiji sta predlog na skupni seji dne 26. t. m. temeljito pretresli in prišli do naslednjih zaključkov:

Zamisel ljudskega posojila za gradnjo stanovanj in šol je v svoji osnovi simpatična in se komisiji strinjata z zamisljo, da je za reševanje perečih problemov našega mesta potrebna maksimalna mobilizacija lastnih sil meščanov za žrtvovanje dela njihovega potrošnega fonda. Vendar pa smatrata komisiji, da morata Mestni ljudski odbor opozoriti na poedine okoliščine, katere je treba imeti pred očmi, ko se odloča o takem načinu mobilizacije meščanov.

Pri tem ne smemo pozabiti na praktične izkušnje preteklih ljudskih posojil, ki so kljub maksimalnemu naporu vseh organizacij in stvarno velikemu številu vpisnikov (nad 67.000) dali ne ravno velike rezultate, komaj 85 milijonov. Res je, da so bila ta posojila preveč splošna, toda

to slabost je nadoknadila primerno visoka obrestna mera z dobitki. Komisiji sta mišljenja, da bo brezobrestnost predlaganega posojila izravnaval povečini neposredni interes za posojilo.

Kratka doba vračanja posojila predstavlja sama za sebe težko breme za Mestni ljudski odbor, ki bo v tako kratki dobi težko v stanju, da posojilo stvarno vrne in če ga vrne, bo to čisto gotovo posebno v zadnjih letih povzročilo občutne težave na drugih straneh.

Vpis ljudskega posojila predstavlja neenakomerno obremenitev meščanov. Dobrovoljni vpis bo pač imel iste strukturalne slabosti, kakor vsa dosedanja ljudska posojila, ki sta jih na svojih ramah nosila delavec in nameščeneec, med njimi pa najzavednejši del. To pa po mnenju komisij nasprotuje osnovni zahtevi, da za reševanje komunalnih problemov prispevajo enakomerno vsi meščani po svojih močeh.

Procedura ljudskega posojila je zelo težavna, kajti razpis posojila je vezan na predhodno odobrenje Izvršnega sveta FLRJ.

Kljub brezobrestnosti posojila so stroški administracije in službe po posojilu prilično visoki, saj bi za ves čas po hitri oceni znašali najmanj 10 milijonov.

Na temelju vsega tega sta komisiji v nadaljnji diskusiji prišli do zaključka, da Mestnemu ljudskemu odboru predložita, da se kot najprikladnejši način splošne mobilizacije vseh meščanov za rešitev teh problemov namesto ljudskega posojila uvede poseben mestni samoprisevek, katerega osnovna karakteristika bi bila, da bi za določeno dobo omogočil stalen dotok sredstev za rešitev teh problemov, po možnosti čimbolj enakomerni obremenitvi vseh meščanov.

Viri posebnega mestnega samoprisevka bi bili po mišljenju komisij naslednji:

a) Plačni fond, ki se izplačuje na področju mesta. Če bi celotni plačni fond obremenili samo s 3 odstotki, bi nam to prineslo 240 milijonov na leto, torej skoraj toliko, kakor celotno ljudsko posojilo. Odvajala bi ga podjetja in ustanove na teritoriju mesta pred izplačilom plač.

b) Honorarji, ki se na področju mestne občine izplačujejo za katero koli vrsto dela. Obremenitev vseh honorarjev z n. pr. 10—15 % bi nam dala okoli 40 milijonov na leto. Odvajala bi ga podjetja in ustanove pred izplačilom.

c) Dohodki kmetov, obrtnikov in ostalih poklicev, ki bi posebni mestni doprinos plačevali kot dodatek na dohodnino. To bi dalo po približni oceni okrog 50 milijonov na leto. Dodatek bi se plačeval skupaj z dohodnino.

d) Potrošnja alkoholnih pijač, ki bi jo po mnenju komisij lahko obremenili z najmanj 20 %, a to bi dalo najmanj 100 milijonov na leto.

Vse skupaj bi dalo torej najmanj 400 do 450 milijonov na leto, a predstavljalo bi prilično enakomerno obremenitev vsakega meščana,

ki za posameznika ne bi bila pretežka. Pri tem pa bi svobodna sredstva podjetij, ki so pri posojilu računana v vsoto 300 milijonov, ostala nedotaknjena in tako predstavljala nadaljnjo možnost za čim hitrejšo rešitev teh problemov.

Poleg vsega navedenega pa je posebni mestni samoprispevek enostaven, brez komplicirane in drage administracije, a uvedemo ga lahko takoj, čim se volilci na zborih volilcev s tem strinjajo.

Iz navedenih razlogov stojita komisiji na stališču, da za rešitev konkretnega problema najbolj odgovarja poseben mestni samoprispevek in zato predlagata Mestnemu ljudskemu odboru, da to obliko sprejme kot najprimernejšo za uspešno rešitev stanovanjskega in šolskega problema mesta Ljubljane.

Ing. Tepina Marjan:

Predloženi sta dve obliki. Ena zadeva je notranje posojilo, ki je lahko obrestno ali brezobrestno. Prevladovalo je mnenje, naj bi bilo brezobrestno, ali pa naj bi se predvidele obresti samo za izžrebane nagrade.

Drug predlog ima obliko samoprispevka, ki ga Zakon o ljudskih odborih dopušča, in za katerega komisija smatra, da je enostavnejši in cenejši. Zakon o ljudskih odborih pravi, da je potrebno v takem primeru določiti višino, namen in osnovo. O predlogih bi bilo treba razpravljati.

Višina posojila je predvidena na 300 milijonov dinarjev.

Valenčič Bruno:

Predložena sta nam bila dva predloga. Sem za drugi predlog, torej za samoprispevek. Mi vemo, da je ljudsko posojilo, zlasti drugo, ki je bilo razpisano, večinoma nosil delavec in nameščenelec. Vidimo, da so potrebe ljudskega odbora velike in da od svobodnih poklicev ne moremo pričakovati dosti prostovoljnega vpisa. Če je možnost samoprispevka, je pravilno, da obdavčimo enega in drugega. Vemo, da niso samo naši otroci v šoli, temveč pridejo v šolo tudi otroci iz vasi in otroci staršev svobodnih poklicev. Zakaj bi torej morali samo delavci in nameščenci nositi breme za gradnjo stanovanj in šol. Kmet ima konjunkturo, vsaj v okolici Ljubljane jo ima. Če vržemo to breme na vse, bomo mnogo doprinesli. Zato podpiram drugi predlog.

Dr. Dermastja Marjan:

Mislím, da je problem, ki ga je potrebno rešiti vsem jasen. Mi moramo stanovanjski problem Ljubljane začeti reševati in smatram, da je osnovni problem v tem, da ga rešujemo na ta način, da od nekje dobimo denar, ali pa z lastnimi silami. Situacija je taka, da ne moremo v doglednem času glede na težkoče pričakovati pomoči v državnem merilu, torej je nujno, da rešimo problem z lastnimi silami. To se

pravi na ta način, da bomo dobrovoljno dali del naših dohodkov, ker drugega načina reševanja problema z lastnimi silami ni. Na tej osnovi slonita tudi oba predloga. Z uvedbo samoprispevka bomo ta doprinos pravičnejše prenesli na vse meščane. Mestni samoprispevek in način razpisovanja tega samoprispevka je najosnovnejša garancija, da bo vsak meščan sodeloval v toliko, kolikor mu to dopušča njegov dohodek. Ravno pri ljudskem posojilu pa obstoja nevarnost, da se bo silno težko dosegla tako velika vsota vpisa, na drugi strani pa je obremenitev ljudi neproporcionalna. Prav pri komunalnih problemih je potrebno, da se breme razdeli na vse meščane, ne glede na to, ali ima nekdo urejene stanovanjske razmere ali ne. Iz teh razlogov samoprispevek problem najboljše rešuje. Zakon nam daje možnost, da to naredimo. V kolikor vem, razen Tuzle do danes v Jugoslaviji še nobeno mesto ni reševalo problema na tak način. V Tuzli pa je sklenil ali pa namerava skleniti Mestni ljudski odbor, da obremeni s 7 % dohodek meščanov za te stvari, in smatram, da je ta način res najboljši. Zadevo bi podkrepil še s tem, da je samoprispevek tisti način, ki omogoča zamisel, da mi ustvarimo v Ljubljani obratni stanovanjski fond, ki bi s pravilno politiko omogočil, da se bo fond stalno tudi večal. Nam manjka amortizacija našega stanovanjskega fonda.

Vedeti moramo, da je v toku vojne izgubljena vsa amortizacija stanovanjskega fonda in da po osvoboditvi nismo do danes amortizacijskega fonda obnovili. Če bi imeli amortizacijski fond za celokupni naš stanovanjski fond vsaj za dobo po osvobojenju, ne bi danes razpravljali o tem problemu. Prav tako pa tudi ne bi razpravljali o tem problemu, če bi se na temelju pravilnega odnosa stanarin proti stroškom gradnje stanovanj razvila v potrebni meri privatna iniciativa. Danes namreč plačamo za dvosobno stanovanje stanarino v približnem znesku 1200 din, medtem ko samo anuiteta za odplačilo gradnje takega stanovanja znaša na mesec okrog 5000 din. Jasno je, da na tak način nikdo ni stimuliran za štednjo zaradi gradnje lastnega stanovanja. Moramo torej zaradi vseh teh razlogov razvoja privatne iniciative in štednje in bodoče amortizacije našega obstoječega stanovanjskega fonda prvenstveno iti za tem, da spravimo v sklad stanarine s stroški gradnje stanovanj. Toda to rešuje bodočnost, izgubljeno pa moramo nadoknaditi na drug način. Smatram, da je v to svrho najprikladnejši po komisiji predlagani samoprispevek in predlagam, da glasujemo zanj.

Sitar Franc:

O tem, kako je aktualno vprašanje, ne bom govoril, ker je bilo to iz poročila predsednika Sveta za komunalne zadeve jasno razvidno. Gre sedaj za to, na kakšen način priti do teh sredstev. Sem bil med prvimi poborniki za razpis notranjega posojila. Diskusija v »Ljubljanskem dnevniku« o predlogu, ki ga je formuliral tov. Stadler, pa mi

je dala misliti, na kakšen način bomo mi ljudi navdušili, da bodo tako visok znesek 300 milijonov vpisali.

Če bomo dobili 50.000 vpisnikov, bi bilo povprečje na enega 6000 dinarjev. Zdi se mi, da je važno tudi vprašanje same stimulacije. Zadnja varianta kaže, da bi od 300 milijonov glavnice, ki bi se obrestovala s 3 odnosno 2 % obrestmi, stalo MLO 400 milijonov. Brez stimulacije pa bi teh 300 milijonov ne dosegli. Zato se bolj navdušujem za samoprispevek, s katerim bo z manjšimi napori dosežen večji znesek in tudi brez težjih obveznosti za bodoče proračune MLO.

Poleg tega bi bilo prav, da razpravljamo o tem, kako ta znesek naložiti čim bolje. Te zadeve so izredno važne. Po površnem računanju sem naračunal, da bi s tem samospriskom uspeli dobiti 430 milijonov dinarjev. Kako torej teh 430 milijonov naložiti tako, da bi začeli ne s 300 milijoni, temveč s 600 do 700 milijoni. Sem mnenja, da bi se teh 400 milijonov dalo kot osnovni kapital stanovanjskim zadrugam, katerih člani bi bile fizične in pravne osebe ter bi na ta način ustvarili večji denarni fond, s katerim bi lahko začeli graditi. Na ta način bi lahko dobili tudi sredstva, ki jih imajo nekateri intereseanti skrita in bi ljudi pripeljali istočasno do tega, da bi začeli štediti.

Na zborih volilcev se je tudi razpravljalo o stanovanjskih zadrugah. Poznam vrsto ljudi, ki imajo do pol milijona dinarjev in možnosti, da dobe še druga sredstva. Skratka s tem načinom bi bilo možno aktivizirati vse skrite rezerve, ki se nahajajo pri privatnikih ali pa tudi pri podjetjih. Če pa razpišemo notranje posojilo 300 milijonov dinarjev, jih ne moremo povečati. Zgradili bi največ 150 stanovanj in imeli bi še velike obveznosti za obresti in amortizacijo, ki bi nas bremenila v prihodnjih letih. Zaradi navedenega sem za to, da sprejmemo predlog tov. Stadlerja.

Avšič Jaka:

Kakor mi je znano je potrebno za uvedbo samoprispevkov sklicati zборе volilcev. Samoprispevek mora odobriti vsaj polovica vseh volilcev posamezne volilne enote. Če pa na 70 zborih volilcev ne bi bila prisotna večina, potem mora večina vseh tistih, ki so glasovali za samoprispevek, presegati polovico vseh volilnih upravičencev.

Kovačič Leo:

Razpravljati bi bilo o tem, ali se odločimo za prvo ali drugo obliko. Gre zato, katera oblika je boljša, posojilo ali samoprispevek. Osebnost se kot član Komisije za družbeni plan in proračun strinjam z izvajanjem tov. Stadlerja in dr. Dermastje. Smatram, da je bolj pravično in pravilno, če obvežemo vse, ne pa samo nekatere.

Dalje je tu vprašanje izvedbe s pravne strani. O tem ne bi imeli dosti razpravljati. To je stvar Mestnega ljudskega odbora, da jo izvede.

Na drugi strani pa je potrebno, da politični aparat in mi vsi odborniki med ljudmi naredimo pravilno razpoloženje.

Po zakonu je potrebno, da samoprispevek izglasuje nad polovico zborov volilcev. To pa je odvisno od našega dela. Politični uspeh bo boljši, če bodo to izglasovali vsi zbori. Gre torej samo za to, kateri sistem je boljši.

Drobež Franc:

Če čitamo časopise, če poslušamo glas iz zborov volilcev, presoje na stanovanjskem uradu in podobno, lahko zaključimo, da je to zahteva večine ljudi. Če pa ljudje zahtevajo, je nujno, da tudi žrtvujejo in da pride do izraza, da bodo pri tem perečem vprašanju sodelovali vsi prebivalci.

Iz poročila tov. ing. Tepine lahko ugotovimo, da ne prizadeva stanovanjsko vprašanje samo tistih, ki prosijo za stanovanja, ampak tudi tiste, ki stanovanja nimajo, in to je že do ene tretjine. Ti drugi so utesnjeni in se jim družina ne more razvijati naprej. Torej čuti to večina ljubljanskih prebivalcev. Mislim, da je zadnje dni razprava v časopisju pokazala, da ne smemo samo pisati o tem, temveč pristopiti k sami rešitvi tam, kjer je to potrebno. Danes neki pisec v dnevnem časopisju ponovno to vprašanje zelo strogo napada.

Če pogledamo, da smo to vprašanje od osvoboditve reševali administrativno in dopuščali, da so se sredstva trošila v druge namene, moramo sedaj potegniti črto in začeti z novim delom. Danes je to delo na dnevnem redu in je zelo važno, kakšno obliko bomo zavzeli. Pri-družujem se predlogu dr. Dermastje, čeprav sem bil prvi pobudnik tudi za ljudsko posojilo. Predlagam, da se razvije diskusija še naprej in da najdemo še druge oblike. Vendar mislim, da je bila poslednja predlagana oblika ena od oblik, ki ne bo postala verjetno oblika samo mesta Ljubljane, temveč cele republike in federacije. Fondi za izgradnjo stanovanj se bodo morali namreč ustvarjati iz fondov stanovanj, ki jih ljudje koristijo. Če hočemo imeti obleko, jo moramo kupiti in šele potem jo lahko nosimo. Isto velja za uporabo stanovanj. Ta predlog je najbolj konkreten in pravičen, ker prizadene po enakem ključu prav slehernega prebivalca, ne pa samo onega, ki čuti potrebo, dočim bi se tisti, ki še lahko odstopajo, odtegnili.

O tem, ali je višina razpisa najbolj primerna, bi bilo še razpravljati. Isto velja za sam ključ.

Obenem smatram, da ne smemo več odlašati vprašanja, po kakšni obliki bomo gradili. Ljudje bodo spraševali ali je prav, da dajo denar za tako drago gradnjo. O tem je bilo že veliko razprav. Mislim, da bo najbolj pravilna oblika ta, da neki močni organizaciji (zavodu za gradnjo stanovanj) ustvarimo neko glavnico in damo proizvodnji značaj gradnje. Drugače ne bomo prišli do pocenitve gradnje, če bomo sredstva

razdrobili na drobno gradbeno proizvodnjo. Mi bomo prišli do moderne in tehnično preštudirane gradnje samo v gradbenem združenju ali v stanovanjskih zadrugah. Zato bi bila primerna oblika kot je to v Švici in Holandiji, kjer imajo stanovanjske zadruge, ki nimajo tako ozkega značaja kot pri nas.

Pri nas imamo nekaj zadrug, ki pa nimajo nobene zveze s stanovanjskimi zadrugami. To so zadruge, ki so skušale združeno priti do nekih olajšav, zadruge, ki nimajo nobene perspektive za moderno gradnjo. Te zadruge se takoj, ko se neka stvar zaključi, likvidirajo in prenehajo z delom. To kar dela Litostroj, da daje svoja sredstva kot dotacijo stanovanjski zadrugi, je popolnoma zgrešeno. Mi lahko samo govorimo o neki zadrugi, ki bi postala močna organizacija in ki bo ustvarjala kapital, v katerega bodo imeli ljudje tudi zaupanje. S tem pa bomo istočasno ustvarili zanimanje za štednjo.

Mislím, da bi bilo potrebno pri teh stvaréh konkretno začeti. Ena izmed oblik je ona, ki jo je nakazal Gospodarski svet MLO, da se mala podjetja združijo in dajo svoja sredstva skupaj po svoji moči in v tej združeni moči začno graditi. To zamisel je razširiti tudi na večja podjetja, ki nimajo dovolj sredstev, da bi sama začela z gradnjo. Če obstoja možnost kreditiranja, naj se ti krediti dajo v zadrugo, ki naj postane vsak dan močnejša ali naj se pa organizira neka državna oblika z enakim ciljem. Kot primer bi povedal, da v kolikor bi Ljubljana 1946 leta tista sredstva, ki jih je namenila za gradnjo blokov v Šiški, vložila v tako zadrugo, bi ta zadruga danes lahko imela že svoj kreditni sistem, kamor bi Ljubljana vložila že 100 do 200 milijonov ali še več.

V Ljubljani imamo okrog 30.000 stanovanj, povprečna najemnina za enosobno stanovanje je bila 300 dinarjev. Če bi zvišali najemnino vsem tem stanovanjem za 100 %, bi danes imeli prihranjenih 756 milijonov za gradnjo in ta sredstva bi bila lahko vgrajena že v tistem času, ko je bil gradbeni material še cenejši. Ker pa mi tega načina nismo našli, so se sredstva uporabila v druge namene.

Ponovno predlagam, da je potrebno dati ljudem jasen program, ali naj se organizira gradbeni trust in da se ta forum združi v neko gradbeno proizvodno obliko, kamor bodo ljudje takoj začeli vlagati prihranke na podlagi statuta ali pravil. Kapital bi hitro rastel in v prihodnjih letih ne bo gradnja stanovanj več problem. Sem bomo združili tudi obrtnike, mala podjetja, zadruge, organizacije in zasebnike.

Krivic Vladimir:

Tovariši in tovarišice! Mislím, da je ta problem potrebno vsestransko osvetliti. Za rešitev stanovanjske krize se je potrebno poslužiti vseh mogočih poti in zdi se mi potrebno, da povem v zvezi s tem nekaj svojih misli. Sem namreč drugačnih misli kot ostali diskutantje. Vem,

da bi bilo bolj enostavno uvesti davek, ki bi ga morali vsi odvesti in nimamo nobenih težav s prepričevanjem. Drugo pa je vprašanje pravičnosti. Pravite, da je oblika samoprispevka bolj pravična, po mojem občutku pa je prav obratno, krivičnejša.

Kot tretji predlog za ustvarjanje stanovanjskega fonda je bil nakazan problem zvišanja najemnin. Če hočemo to vprašanje postaviti kot vprašanje pravičnosti, je potrebno, da tisti, ki imajo stanovanje, prispevajo več kot tisti, ki stanovanja nimajo. Imamo primere, da so ljudje že štiri leta brez stanovanj. Če uvedemo samoprispevek se mi zdi, da bomo v malo čudni situaciji pred tem človekom, če mu še vedno ne bomo mogli dati stanovanja. Pravično bi bilo, da tisti, ki so v stanovanjih, in sicer progresivno tisti, ki imajo trisobna stanovanja, plačajo več in to ne trikrat več, ampak celo štiri do petkrat več kot tisti, ki imajo enosobna stanovanja. Mi bomo s progresivnim obdavčevanjem dosegli to, o čemer je govoril že tov. predsednik, namreč to, da bomo dosegli, da bodo ti ljudje vzeli podnajemnike ali pa se preselili v manjša stanovanja. To je en del tega vprašanja.

Mislím, da ni bilo zadosti pojasnjeno vprašanje zvišanja najemnin. V doglednem času bomo morali povečati najemnine. Zvezni svet ni pristopil k temu iz političnih vzrokov, ker noče prizadeti standard delovnega človeka. V taki situaciji pa je vprašanje, ali je pravilno, da gremo na prisilno obdavčenje človeka; isto je, če gremo sedaj na zvišanje najemnin. Kakor osebno lahko ocenim gospodarski položaj in politični in standardni moment delovnega človeka, mislim, da je prvi predlog, to je posojilo, bolj primeren prav zaradi tega, da ne bomo dvakrat obdavčevali človeka, to je z zvišanjem najemnin in s samoprispevkom. Bolje je iti na prostovoljno zbiranje posojila, obenem pa se moramo boriti za zvišanje najemnin. Dalje moramo izkoristiti vsa razpoložljiva sredstva, ki jih imamo, da na ta način pridemo do sredstev za povečano stanovanjsko izgradnjo. Misliti je tudi na prodajo malih hišic in etažnih stanovanj. Res je tudi, da dokler je gradbena kapaciteta tako obremenjena z gradnjo ključnih objektov, toliko časa mi ne bomo gradili stanovanj po 1 milijon dinarjev kot bi bilo to normalno. Danes stane stanovanje najmanj 2 milijona dinarjev. V prihodnjih letih bomo razbremenili gradbeno kapaciteto in lahko pričakujemo znižanje cen gradnje stanovanj. Tudi v Zagrebu, Beogradu in Sarajevu mislijo razpisati posojilo.

Ne zdi se mi umestna primerjava s prejšnjimi posojili. Tu so precejšnje razlike in sicer v tem, da se je zvezno posojilo vpisovalo 5 mesecev, naše posojilo pa bi bilo razpisano na 12 mesecev. Če upoštevamo še to, da so ljudje takrat dajali za splošne državne potrebe, danes pa konkretno za stanovanjske in šolske potrebe, sem prepričan, da bi dosegli dosti večjo vsoto. Dalje ne smemo pozabiti, da je bila takrat v ozadju blokada Informbiroja. Prav tako takrat niso imela

možnosti za vpis tovarne. Takrat smo dobili stimulacijo s procenti, to posojilo pa bomo dobili tudi brez procentov. Danes je stvar drugačna in bi tudi od obrtnikov, s pravilnim tolmačenjem dobili večje vsote, čeprav bodo verjetno oni bolj stremeli za tem, da si sami kupijo etažne hiše ali slično.

Nastale bi tudi tehnične težave, če bi se odločili za odstotno obdavčenje. 50 % udeležbe na zborih volilcev ne bomo imeli. Navadno je na zborih volilcev prisotnih 10 do 20 % in pri taki udeležbi na zakoniti način samoprispevka ne moremo izglasovati. Edina sprejemljiva forma v Ljubljani, v kolikor bi šli na ta sistem — bi bil referendum, to je izvesti bi bilo volitve vseh volilcev v Ljubljani, ali so za ali proti samoprispevku. Šele potem bi lahko skupščina predlog sprejela. Za referendum pa je potrebno soglasje Izvršnega sveta. To je stvar finančne politike. Iz teh vzrokov se mi zdi, da bo v tej situaciji kazalo iti na posojilo. Ker ne vemo, kdaj se bodo podražila stanovanja, bi predlagal, da bi morda šli na posojilo, ki ne bi bilo raztegnjeno na 12 obrokov. Važno pa je, da čimprej začnemo zbirati ta sredstva. Mislim, da ne bi bilo pametno sedaj, ko so ljudje že razpravljali o posojilu, priti z drugim predlogom pred zbere volilcev, da ne bo nastala zmeda. To je moje mišljenje.

Avšič Jaka:

Predlagam kompromisen predlog, da bi samoprispevek uvedli ne na plačo, nego na kvadraturu stanovanj.

Vodopija Janko:

Opozarjam, da obstoja uredba o samoprispevkih, ki ima omejitve. Tako se na potrošnje alkoholnih pijač samoprispevka ne more razpisati. Samoprispevek se lahko razpiše samo na plače in dohodnino.

Dr. Dermastja Marjan:

S tov. Krivicem se v principu strinjam. Povedal sem, da je osnovni problem, ki ga je treba reševati, vprašanje stanarine. Brez rešitve tega vprašanja sploh ne moremo misliti, da bomo v bodočnosti normalizirali stanovanjski fond. Vse je odvisno od tega. Mi smo od osvoboditve do danes samo na amortizaciji izgubili do šest milijard dinarjev. Teh šest milijard nam normalizirane stanarine v prihodnosti ne morejo rešiti. Najti moramo še en način osnovnega obratovalnega fonda, o katerem je potrebno razpravljati.

Ne strinjam se s tov. Krivicem, da je oblika samoprispevka krivična. Nasprotno trdim, da je krivično, kadar svobodno daš na razpolago in da tisti, ki bi lahko prispeval, ne da ničesar. Tako imamo v Ljubljani 1200 registriranih obrtnikov. Od teh 1200 obrtnikov pa je vpisalo v normalni situaciji II. ljudsko posojilo le okrog 238 obrtnikov. To

navedem samo kot primer, ki jasno postavlja vprašanje pravične razdelitve bremen.

Enako se ne strinjam s tov. Krivicem, ko trdi, da ne bo potrebno za uvedbo samoprispevka nobene borbe. Nasprotno, mi se bomo morali za ljudski doprinos boriti. Zelo lahko je na zborih volilcev izglasovati ljudsko posojilo. Druga zadeva pa je, koliko bodo vpisali. Zelo težek in trd oreh pa bo, če bomo morali ljudem povedati, da bodo morali eno leto dajati mesečno od svojega potrošnega fonda prispevek za rešitev problema, ki na nas pritiska in ga do danes še nismo rešili. To bo politično samo pozitivno.

Prav tako nisem istega mišljenja s tovarišem Krivicem, češ da ni važno, da obrtniki vpišejo posojilo, ampak naj kupujejo hiše. Zakaj bi bili obrtniki v povoljnem položaju?

Krivic Vladimir:

Zdi se mi, da je jasno, da je treba večjega političnega napa, če hočeš na prostovoljni bazi dobiti denar, kot če to skleneš na podlagi samoprispevka. Če pa bomo hoteli od obrtnikov dobiti denarna sredstva, sem rekel, da se bomo morali poslužiti vseh poti. Te stvari so bile že pisane in ni potrebno, da bi vse možnosti našteval.

Druga stvar je, kar se tiče Informbiroja. Ne drži, da je bilo obrtnikom jasno, da je zmaga dobljena. Marsikom to še danes ni jasno.

Še vedno sem prepričan, da je način reguliranja stanovanjskih najemnin pravičnejši. Toda tudi z zvišanjem najemnin bomo imeli politične težave. Še do danes nismo vseh ljudi prepričali, da današnja višina najemnin ne predstavlja ničesar v primerjavi s stroški gradnje. In nekateri ljudje še celo obratno mislijo, da plačajo preveč. Mi smo o tem problemu premalo pisali in premalo operirali s številkami, da bi bil ljudem jasen položaj.

Na drugi strani je borba za čim večji vpis posojila. Stremeti moramo, da reguliramo najemnine, kajti če bi hoteli doseči »realno«
stanarino, bi morali zvišati isto za približno 300 %. Iz gospodarskih vidikov smatram, da ne bi bilo pravilno, če gremo na obdavčenje po plačah ljudi, ker bodo tudi tu nepravilnosti. Tako bomo n. pr. obdavčili zidarja na njegov zaslužek 8000 dinarjev enako kot onega, ki še poleg teh 8000 dinarjev v popoldanskih urah zasluži 20.000 dinarjev. Špekulanti nas najbolj izkoriščajo s tem, da stanujejo v stanovanjih, za katere plačujejo mesečno najemnino 500 dinarjev, namesto da bi plačevali realno ceno n. pr. 3000 dinarjev. Iz tega izhaja, da se je boriti za kategorizacijo stanovanj na ekonomski način.

Vodopija Janko:

Iz prakse vem, da nismo spravili že leto nazaj na zboru volilcev več kot 10 % volilcev. 50% jih nikdar ne bomo spravili skupaj.

Krajger Olga:

Mnenja sem, da poviški najemnin ne morejo iti na račun stanovanjskega fonda in gradnje novih stanovanj, ker so namenjeni za popravila zgradb.

Drugo vprašanje je zvišanje najemnin. Tako imamo družine, kjer zasluži samo en član pri petih otrocih in družine, kjer zaslužijo trije ali štirje člani, obdavčen pa bi bil samo eden.

Navdušujem se za predlog dr. Dermastje.

Glede obiska zborov volilcev drži, da pride na zbor res samo okrog 10 % volilcev, vendar mislim, da če je na enem terenu 600 ljudi, bi z dobro agitacijo spravili skupaj 300 ljudi.

Nebec Franc:

Iz prakse nazaj mislim, da je potrebno imeti v vidu to, kar je povedal tov. Krivic. Sem daleč od oportunitizma, vendar ne bomo pod nobenim pogojem dosegli na zborih volilcev 50 % obiska. Morda na periferiji, v centru mesta pa sploh ne, čeprav priredimo močno propagando. Čeprav sem za predlog, trdim, da ga v praksi ne bi bilo mogoče izvesti. Tudi če bi bil zbor sklepčen, je vprašanje, če bi volilci predlog odobrili. Osebnostno se navdušujem bolj za to, da bi šli na prostovoljno bazo vpisa ljudskega posojila, na drugi strani pa vem, da imajo kolektivi in organizacije še celo vrsto prošenj za razno pomoč. Kljub temu bi te organizacije tudi prispevale svoj delež z vpisom posojila.

Čakati pa s tem vprašanjem ne moremo. Rečeno je bilo, da bomo razpisali posojilo že s 1. januarjem 1953. Danes pa sta minila že dva meseca, mi pa še vedno oklevamo. Ta predlog je še najbolj realen in izvedljiv.

Kovačič Leo:

Še vedno zagovarjam stališče naše komisije. Tu je še eno vprašanje. Če bomo uspeli spraviti skupaj 300 milijonov, je še vprašanje. Dalje moramo za 300 milijonov spraviti v promet 300.000 obveznic, kar predstavlja velik strošek. To bomo morali vračati in ta sredstva bomo morali od nekje vzeti. Nadalje mislim glede same procedure, da v kolikor si ne upamo dobiti skupaj 50 % volilcev, imamo možnost referendum, kjer naj se volilci izrazijo za ali proti. Tu bi vsekakor uspeli spraviti skupaj znatno število volilcev.

Če vzamemo, da bi obdavčili progresivno, n. pr. dohodek do 10.000 din z 2 %, bi odpadlo na osebo oziroma na eno plačo največ 200 dinarjev na mesec, nad 10.000 dinarjev pa bi recimo predpisali 3 %, kar bi pri najvišjih plačah zneslo največ okoli 600 dinarjev na mesec. To vsekakor ne bi bila prevelika obremenitev.

Sitar Franc:

V prvem delu, o katerem je govoril tov. Krivic, se strinjam z njegovimi izjavami, da je potrebno reševati to vprašanje preko povečane najemnine. Drugo pa je, da sedaj potrebujemo denar in da bomo prišli verjetno z velikimi težavami z ljudskim posojilom do 300 milijonov dinarjev. Po drugi strani pa s tem prevzemamo neke obveznosti za vračanje. Moje mišljenje je, da je to potrebno na nek drug način rešiti. Da mi naših volilcev ne bi mogli spraviti na zbor, mislim, da ne drži. Če bi volilci vedeli, da se bo obravnavalo tako važno vprašanje in da bo od njih odvisno ali bo izglasovan konkreten predlog ali ne, se bodo zbora udeležili. Zakaj pa pridejo takrat, ko gre za neko konkretno vprašanje. Najti pa je potrebno neko drugo obliko, n. pr. s posebnimi vabili, iz katerih bo razvidno, za kaj gre in razviti vsesplošno agitacijo. Končno pa imamo tudi možnost referendumu, katerega bo seveda treba temeljito pripraviti. Če ustvarimo z največjimi napori 300 milijonov, je to samo 150 stanovanj, kar še zdaleka ne bo rešilo perečega vprašanja. Potrebno je zgraditi vsaj še enkrat toliko stanovanj.

Ne bi se spuščal v odstotke ali so pravilni, ker bomo imeli še možnost o tem razpravljati.

Če bomo mi na zborih volilcev pravilno postavili problem, ne bo težko pripraviti delavca, da se izjavi in da izrazi svoje mišljenje, ki bo koristilo pri rešitvi za nas vse važnega problema.

Juh Franc:

Predloženi so nam bili trije predlogi. Vsak od teh ima dobro in slabo stran. Jasno nam je, da je stanovanjsko vprašanje pereče in da ga je potrebno rešiti. Gre pa za to, katera mera nam vrže največ fonda in s katero mero bi dobili čimveč denarja, da bi to pereče vprašanje najbolj ublažili.

Mislím, da bi bil samoprispevek bolj resen in oprijemljiv ter moralno bolj upravičen. Na drugi strani moramo vedeti, kdo bo dajal posojilo. Tisti, ki je najbolj zainteresiran in tisti, ki so v proizvodnji. Samoprispevek bi bil lahko v višini 2000 dinarjev na leto, dočim bi na drugi strani posojilo te ljudi v večji meri obremenilo.

Razpravo o odstotkih bi dali raje na javno razpravo. Na ta način bi dobili lahko okrog 600 do 700 milijonov. Ta vir nam je zagotovljen ter gremo lahko takoj na gradnjo stanovanj. Na drugi strani pa dobimo s posojilom samo 300 milijonov in še to ni gotovo.

Krivic Vladimir:

Utemeljítve glede 50 % udeležbe na zborih volilcev ne drže. Prav tisti, ki hočejo preprečiti samoprispevek, ne bodo prišli na zbor. Slični primeri so se že primerili na kmetih. Do tega bo še lažje prišlo v mestu.

Na zborih se lahko samo doseže in sklene, kolika naj bo višina odstotkov, ostalo mora iti na referendum. Druge poti ni. Vztrajam pa, da se mi ta predlog ne zdi primeren.

Predlagam, da bi šli najprej na zvišanje najemnin za stanovanja. Če bi n. pr. stanarino zvišali morda za 100 % in bi šel ta povešek v fond novogradenj, bi dobili veliko vsoto in bi lahko začeli takoj z gradnjo. Vse ono, kar pa morajo potrditi zbori volilcev, je bolj težko izpeljati. V kolikor bomo naprej povedali, o čem se bo razpravljalo in sklepalo, sem prepričan, da ne bomo imeli niti 20 % udeležbe. Predlagam, da zato govorimo najprej o zvišanju najemnin, obenem pa o podjetju, ki bi te gradnje prevzelo.

Rakušček Zdravko:

Po izvajanjih se mi zdi, da je struktura prebivalstva bolj nameščenska in industrijska. Po situaciji v podjetju in glede na prejšnjo diskusijo mislim, da bi bilo po podjetjih in ustanovah treba izvesti propagando za samoprispevek potom naših organizacij, zlasti pa preko sindikalnih forumov ter da bi uspeli izvesti sprejem te oblike davka. Po mojem mišljenju bi bila ta oblika bolj pravilna vsaj po izkušnjah prvega in drugega posojila. Pri prvem in drugem posojilu so prispevali samo naši najboljši aktivisti, ostali pa prispevka niso dali. Trdno sem prepričan, da če bi po podjetjih to izvedli, bi propaganda segla tudi na teren. Ta oblika pa bi bila po mojem mišljenju bolj koristna za hitrejši polet kljub temu, da bi bila res v nekaterih primerih krivičnejša, bila pa bi bolj konkretna.

Mazovec Lado:

Posojilo bomo morali v šestih letih vrniti in to vsako leto. Odkod bomo dobili sredstva, če stanovanja ne bodo še zgrajena. Prva stanovanja bodo predvidoma zasedena šele čez dve leti. Torej sledi, da bi šlo vse spet na breme ljudskega odbora.

Krivic Vladimir:

Odgovoril bi na to. Mislim, da bo ravno razbremenitev ključne gradnje izboljšala situacijo v mestih. Že sedaj, ko pritisk malo popušča, razpolagamo z večjimi sredstvi. Ta situacija se bo v prihodnjih letih še bistveno spremenila na bolje in s tem je potrebno računati.

Zdi se mi, da bomo mi proti tistemu človeku, ki bo posojilo dal, lahko obveznost izvršili, proti tistim pa, ki bodo plačevali davek, te obveznosti še dolgo ne bomo mogli izvršiti.

Dr. Dermastja Marjan:

Mislim, da nam mora biti jasno eno, da mi sredstva Mestnega ljudskega odbora za izgradnjo stanovanj sploh ne bi smeli vzeti v obzir. Gradnjo novih stanovanj mora zasigurati stanarina in njen dotok. Kar

bomo imeli v okviru Mestnega ljudskega odbora v prihodnosti več denarja, ga bomo morali koristiti za komunalno dejavnost in razširitev industrijske baze.

Predsedujoči da predloga:

1. o razpisu posojila in
2. o uvedbi samoprispevka

na glasovanje in sicer ločeno Mestnemu zboru in Zboru proizvajalcev.

Od Mestnega zbora je glasovalo za razpis posojila 33 odbornikov, za uvedbo samoprispevka pa 17 odbornikov.

Od Zbora proizvajalcev je glasovalo za razpis posojila 11 odbornikov, za uvedbo samoprispevka pa 19 odbornikov.

Predsednik pojasni, da je potrebno v danem primeru, ko Mestni zbor in Zbor proizvajalcev nista soglasna, o predlogu ponovno razpravljati.

Predlaga, da se skliče ponovna seja v sredo 4. III. 1953 ob 16. uri.

Predlog daje na glasovanje:

Soglasno sprejeto!

Vodopija Janko

prečita iz zakona o ljudskih odborih člen o potrebi ponovnega sklepanja zaradi nesoglasnosti obeh zborov.

Zgank Franc:

Do prihodnje seje bomo že lahko pregledali situacijo po podjetjih in videli, kako delavci gledajo na to!

Kolenc Alojzij:

Delavcev v podjetjih ne bo problem prepričati, problem je tu, ko se oni, ki glasujejo za posojilo, boje, da bi morali dati tiste odstotke.

2. SPREJEM ODLOKA O RAZPISU NADOMESTNIH VOLITEV ZA ODBORNIKA ZBORA PROIZVAJALCEV

Predlog odloka o razpisu nadomestnih volitev za odbornika Zbora proizvajalcev prečita in obrazloži odbornik **Vodopija Janko**.

Na temelju 13., 14., 15. in 88. člena Zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov ter 6. točke 68. člena Zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin v zvezi s sklepom Zbora proizvajalcev izdaja Mestni ljudski odbor glavnega mesta Ljubljane na IV. skupni seji Mestnega zbora in Zbora proizvajalcev z dne 27. II. 1953

1. člen

Razpisujejo se nadomestne volitve v 18. volilni enoti za volitve v Zbor proizvajalcev, ki obsega na območju mesta Ljubljane naslednje državne gospodarske organizacije: »Pletenina«, Zaloška 14; »Angora«, Emonska 2 in »Volnenka«, Poljanski nasip 40.

2. člen

Ker se je odbornik Zbora proizvajalcev za 18. volilno enoto Zorko Marica za stalno preselila v Maribor in je zaradi tega prenehalo njeno delovno razmerje oziroma članstvo v gospodarski organizaciji na območju mesta, ji je prenehal tudi mandat.

3. člen

Nadomestne volitve bodo v nedeljo, dne 12. aprila 1953.

4. člen

Ta odlok se objavi v Uradnem listu LRS, na oglasni deski MLO v Ljubljani in pri vseh gospodarskih organizacijah te volilne enote.

5. člen

Odlok stopi v veljavo takoj po objavi.

Predsednik dá predlog odloka na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

3. PREDLOGI KOMISIJE ZA IZVOLITVE IN IMENOVANJA

Predloge Komisije za izvolitve in imenovanja obrazloži poročevalec te komisije Tomičević-Žagar Fani.

1. Razrešijo se:

Direktor podjetja »Žaga«, Slosar Štefan; direktor gostinskega podjetja »Šestica«, Kečkež Viktor; direktor »Radio-centra«, Detela Leopold; upravnik drž. obrtnega obrata »Mehanika«, Tržaška cesta, Novak Lojze; direktor »Agencije Slovenije«, Štemberger Drago.

2. Imenujejo se:

Za direktorja Revizijsko tehničnega zavoda, Gorjanc Joško; za direktorja podjetja »Agencija Slovenija«, Pleteršek Jože; za upravnika obrtnega podjetja »Modno krojaštvo Moste«, Podlogar Stane; za upravnika obrtnega podjetja »Mehanika«, Tržaška cesta, Klopčič Jože; za upravnika obrtnega podjetja »Pleskarstvo in soboslikarstvo — 1. maj«, Oblak Ivan.

Predloge odborniki soglasno sprejmejo.

Tov. **Tomičević-Žagar** predlaga dalje, da se namesto tov. Zorko Marice, ki je bila član Sveta za prosveto in kulturo, izvoli za člana tega sveta Marolt Janeza.

V istem svetu je bil doslej tudi član Liška Janko, ki se niti enkrat ni udeležil sej sveta zaradi prezaposlenosti. Svet za prosveto in kulturo predlaga, da se namesto njega izvoli za člana tega sveta Turnher Edo, direktor Zavoda za varstvo spomenikov.

Predsedujoči daje predloge Komisije za izvolitve in imenovanja v razpravo.

Krivic Vladimir:

Predlagam, da se v Svet za prosveto in kulturo namesto Janka Liške izvoli nekoga iz naših šol. Tovariš, ki je izpadel, je bil namreč profesor. Problematika šol se mi zdi bolj važna kot varstvo spomenikov.

Pernuš Anka:

Zastopnika srednjih šol že imamo v svetu in sicer prof. Ravbarja, manjka pa član v odboru za kulturo in smo prav zaradi tega predlagali v svet tov. Turnherja.

Predsedujoči daje predlog Komisije za izvolitve in imenovanja na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

4. IZVOLITEV SODNIKA OKROŽNEGA SODIŠČA V LJUBLJANI

Predlog za izvolitev sodnika okrožnega sodišča v Ljubljani poda ljudski odbornik **Tomičević-Žagar** Fani, kakor sledi:

V začetku lanskega leta je bil na okrožnem sodišču upokojen okrožni sodnik Hudnik Adolf. Ker je na tem sodišču še nekaj starejših sodnikov, ki imajo že pogoje za upokojitev ter iz zdravstvenih razlogov najbrž dolgo časa ne bodo mogli več opravljati svoje funkcije in ker tudi narašča delo na tem sodišču, predlagam, da ljudski odbor izvoli za sodnika okrožnega sodišča tov. Nečemar Ferdinanda, rojenega 1. V. 1896, diplomiranega jurista, sedaj sodnika okrajnega sodišča Ljubljana I v Ljubljani.

Predsednik dá predlog na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

5. PRECITANJE PISMA DR. ANČE TAVČARJEVE

Pismo dr. Anče Tavčarjeve, naslovljeno na Mestni ljudski odbor, prečita tajnik MLO Niko Pogačar.

Pismo se glasi:

Pojasnila in pripombe k moji razrešitvi na seji MLO.

Na 11. seji MLO se je obravnavala nesreča v zavodu, nakar sem bila brez vsakega zaslišanja, brez vsake disciplinske preiskave, razrešena svoje službe — popolnoma po krivici in brez vsake juridične utemeljitve. Komisija Sveta za ljudsko zdravstvo LRS, ki je preiskovala vzroke nesreče, je morala konstatirati zelo nizko smrtnost bolnikov, ki je pod povprečjem enakih ustanov pri nas, izredno nizko smrtnost nedonošenčkov, ki ne presega smrtnosti moderno urejenih stacij v inozemstvu, — dejstvo, ki govori jasno o strokovni višini tega zavoda. Ugotovila je nadalje niz nedostatkov. Tako je v naši ustanovi, ki ima 200 postelj, primanjkoval rentgenski aparat, avtomobil, konziliarni ušesni specialist, manjkalo je tudi dobrega zdravstvenega kadra: zdravnikov specialistov, medicinskih sester in otroških negovalk. Za vse to sem ponovno prosila MLO in Svet za ljudsko zdravstvo LRS, dobila sem odgovor: kadra ni. Medtem, ko je imela druga otroška ustanova s samo 175 posteljami, kar 4 rentgenske aparate in 10 specialistov ter celo vrsto medicinskih sester.

Zavod je bil ustanovljen 1924. leta in je fungiral vedno kot mešana socialno kurativna ustanova. Na predlog ministra dr. Potrča se je začela reorganizirati v Bolnico za dojenčke in Dečji dom. Reorganizacija ni zahtevala bistvenih sprememb, ker je zavod ostal le bolnica za dojenčke, ne pa za večje otroke. Zavod je od svoje ustanovitve sprejemal poleg socialno ogroženih dojenčkov tudi bolne dojenčke z akutnimi in kroničnimi prebavnimi motnjami, dojenčke s slabokrvnostjo, rachitismom in vse one s prirojenimi napakami in konstitucionalnimi anomalijami, torej velik del bolezenskih primerov, da ne govorim o staciji nedonošenčkov, katerih vzreja zahteva specialno znanje pediatra in sester. Poleg tega smo obdržali v zdravljenju vse dojenčke, ki so pri nas oboleli (razen infekcijskih primerov) — torej zopet bolezenske primere. Naš kader je bil te nege vaje, a ni bil številčno in kakovostno zadovoljiv. Saj tudi otroška klinika nima drugega kadra in ravno ta kader je moral po naglem odpustu rutiniranega redovniškega kadra 1948. leta zamašiti vse nastale vrzeli v negi bolnega otroka.

Medtem, ko mi očita ljudska odbornica Arko prenagel prehod iz zavoda v bolnico, mi očita tovariš minister prepočasnost, češ da sem imela meseca septembra še vedno dve tretjini oskrbovancev iz socialnih indikacij in le eno tretjino bolnih dojenčkov. Ravnala sem po svoji izkušnosti in vesti, z namenom, da bom zdravstveni oddelek postopoma

razširila, ko dobim kredit za rentgenski aparat, avto, opremo, laboratorij in kadre.

Na seji je padla žaljiva pripomba nestrokovnjaka dr. Benigarja, da nisem zmožna organizacije bolnice za dojenčke — toda ta pripomba ne more biti merodajna. Sem eden najstarejših pediatrov v Sloveniji in sem vedno delala samo pri dojenčkih — bolnih in zdravih. Ko bi dobila nalog organizirati bolnico za pljučno bolne — bi tega ne prevzela, ker nisem za to strokovnjak. Organizacijo bolnice za dojenčke sem prevzela z veseljem in samozavestjo, saj tu sem imela največ prakse. Pred organizacijo sem si ogledala socialne in kurativne otroške ustanove, bolnice in klinike v inozemstvu: na Dunaju, v Pragi, v Baslu, v Zürichu in v Italiji, vse na lastne stroške. Študirala sem organizacijo teh ustanov in se zanimala za moderno terapijo. Svoja dolgoletna izkustva in nova opazovanja sem združila pri organizaciji in opremi krasne novogradnje Bolnice za dojenčke in Dečjega doma na Vrazovem trgu. Ko bi dobila kredite za rentgenski aparat, avto, laboratorij in kadre bi organizacijo dokončala do popolnosti. Tako nam je pri nerednem dodeljevanju pičlega kredita nedostajal še celo denar za prehrano dojenčkov in smo morali uslužbenci uprave sami posojati denar, da niso ostali naši oskrbovanci brez sadja in zelenjave.

Ko se je pripetila nesreča v našem zavodu, sem bila na dopustu, odsotna iz Ljubljane. Nadomestovala me je starejša zdravnica dr. Tumova, ki je tudi sama dala usodepolne injekcije ob asistenci negovalk. Vse to osebje ima svoje diplome. Nesreča se pač mora uvrstiti med gotov redosled nesreč, ki se vedno pojavljajo v velikih obratih (železnica, avion, premogokopi etc.) in katere zakrivi nepazljivost enega ali več uslužbencev. Organizacija sama pri tem ne more biti kriva. Krivci so bili tudi tu pred sodiščem pozvani in kaznovani. S kakšno pravico razrešuje MLO šefa brez disciplinske preiskave, brez odpovedi — torej ga kaznuje bolj, kakor je sodišče kaznovalo krivce!

Pismo matere Nagode, ki ga je dobila ljudska odbornica Arko, nisem dobila na vpogled — zato tudi ne morem dati nanj pojasnila. Mati Nagode je uživala posebne privilegije v našem zavodu — saj je bilo na račun enega bolnega dojenčka, sprejet tudi drug zdrav dojenček, dalje je bil sprejet tudi drug zdrav dojenček, k temu mati sama in še večji otrok, ki bi ostal v materini odsotnosti brez vsake nege: torej štiri osebe zaradi enega bolnika. Čutiti bi se morala državni ustanovi hvaležna za vso to zaščito, ne pa da zahrbtno iznaša neumestne kritike. Ko bi Nagodetova govorila sama z menoj, bi lahko vse pojasnila, saj sem imela z materami redne tedenske sestanke.

Nekaj pojasnil:

1. Res so nosile na rentgenski pregled dojenčke matere, četudi je to delo otroških negovalk. Če bi te nosile dojenčke na preglede, bi ostali drugi dojenčki v tem času ($\frac{1}{2}$ do $1\frac{1}{2}$ ure) nepreviti in ne-

nahranjeni, saj je imela ena otroška negovalka na skrbi 10 do 14 dojenčkov. Torej sem izbrala manjše zlo.

2. Operirane dojenčke je otolog sam premestil kljub mojemu ugovoru vedno takoj po operaciji nazaj, češ da imajo pri nas boljše nego in prehrano.

3. Dopuste zdravnikov sem planirala skupno z delovnim kolektivom. Od 8 zdravnikov je bil v juliju na dopustu 1 specialist (dr. Tuma) ves mesec in 1 specialist, prav tako v avgustu 1 specialist (šef) 14 dni, 1 specialist 1 mesec. Ko se je pripetila nesreča, sem se takoj vrnila v zavod, pregledala nesrečne žrtve in ko sem videla, da jim ni pomoči, odšla še za 4 dni, ker nisem mogla gledati ta nagel propad ubogih nedonošenčkov, bila sem živčno težko šokirana. Ad informandum o mojih dopustih:

Leta 1950: 14 dni, leta 1951: nič, leta 1952: 14 dni in še ta dva tedna dopusta sta bila dvakrat prekinjena; prvič, ker sem dobila pismo od prof. Sarvana, naj nujno dokončam koreferat za pediatrični kongres v Sarajevu »Prehrana dece v Sloveniji«, in drugič, ko se je zgodila nesreča. Odtod neujemanje datumov pismenega naloga dr. Tumovi za šefovstvo, ustno sem ji pač točno razložila! Ko bi se pojavila epidemija črvesnih obolenj pri dojenčkih, bi jasno vsi pediatri prekinili dopuste in prišli nazaj. Tega pa ni bilo in so tudi v otroški kliniki koristili zdravniki dopuste v juliju in avgustu v velikem številu.

4. Razmeščanje otroških negovalk je bilo prepuščeno glavni sestri, ki je kader bolje poznala. Tako je tudi sestra Pustavrh bila nameščena k delu v operacijski sobi.

5. Matere nikakor niso izgubile zaupanja v ustanovo, saj je bila bolnica tudi po tej nesreči stalno zasedena in posvetovalnica mater, ki sem jo vodila, je imela stalno prekoštevilen obisk.

Toliko v pojasnilo. Nizka smrtnost naših oskrbovančkov, nadalje dejstvo, da se v mojem osemindvajsetletnem odgovornem službovanju ni pripetila niti ena sama smrtna nesreča, če tudi se je dalo nad 10.000 infuzij, transfuzij in injekcij, dovršitev in oprema moderne novogradnje pove dovolj ali je vodstvo zaslužilo nezaupnico in še to na tako brezobziren način.

Dr. Tavčar-Konvalinka s. r.
bivši šef Bolnice za dojenčke
in Dečjega doma.

Predsednik da pismo dr. Anče Tavčarjeve v razpravo.

Dr. Benigar Jože:

Tov. ljudski odborniki! O primeru dr. Tavčarjeve sem že na enem zadnjih zasedanj povedal svoje mnenje. Ista obdolžitev, ki je razvidna iz pisma dr. Tavčarjeve, je padla tudi na rednem občnem zboru Slovenskega zdravniškega društva. Dr. Tavčarjeva lahko govori o nestrokov-

njaku in laiku. V njeno pediatrično sposobnost se ne spuščam. Imam pa popolno pravico, da se spuščam v organizacijske zadeve, ker imam v tem pogledu prav toliko izkušenj kot dr. Tavčarjeva, če ne še več. Ta del sem pri njej napadel, ne pa njeno strokovnost. Nisem ji očital, da je dala otrokom kalcij ali morfij in podobno, pač pa sem napadel njeno organizacijsko vodstvo. Vedno sem ji zatrjeval, da ni znala pravilno vzgajati svojih sester. Ko sem tako prišel ob neki priliki k njej, da bi pregledala slab kader, mi je povedala samo za dve sestri, za kateri je izjavila, da sta dejansko slabi in jih je potrebno izmenjati. Zameril sem ji in to sem ji povedal tudi na občnem zboru, da si je vzela dopust v času, ko se pričakuje v bolnici največ dela in največ črevesnih obolenj. Zakaj ni prejšnja leta vzela dopusta, to ugotavljanje ni moja dolžnost. Kot šef pa si je najmanj smela vzeti dopust v danem času. Ne morem ji tudi oprostiti, da je v dobi, ko se je ta katastrofa zgodila, iz sentimentalnosti zapustila kliniko in ji je tozadevno tudi minister Potrč na občnem zboru slovenskih zdravnikov rekel, da mora kapitan ladjo v primeru brodoloma zadnji zapustiti. Vem, da so bili tudi objektivni razlogi za težko delo, vendar bi morala dr. Tavčarjeva postaviti zadevo tako, kakor jo je postavil dr. Matajč, ki je izjavil, da če do določenega dne ne dobi sredstev, ki jih zavod potrebuje, bo zapustil kliniko. To so tiste stvari, za katere sem ji nasprotoval. V ostalem pa veste, da sem jo zagovarjal in predložil, da ne smemo prezreti njene velike zasluge v preventivi. Tudi na občnem zboru sem to poudaril. V diskusiji se je tam oglasilo nekaj zdravnikov, med njimi dr. Volavšek star., ki so izjavili, da je bil Dečji dom vedno tudi bolnica za bolne otroke in so otroke tudi oni tja pošiljali. Odgovoril sem, da so bili v Dečjem domu le socialno ogroženi otroci in da se ne spominjam nobenega primera, ko bi se bolne otroke pošiljalo v Dečji dom. Izjavil sem dr. Volavšku star., da je bil verjetno on edini zdravnik, ki je bolne otroke pošiljal v Dečji dom. Vsi ostali zdravniki so jih namreč pošiljali v otroško bolnico. Take izjave, ki ni resnična, ne morem akceptirati kot resne, čeprav cenim dr. Volavška kot zdravnika.

Dr. Tavčarjeva je dolgoletni otroški specialist in ne pravim, da ne more zdraviti bolnega otroka. Smatral pa sem in še smatram, da ni sposobna voditi tako velike ustanove. Po mojem dr. Tavčarjeva ne bi prišla za tako ustanovo, če ne bi računala na tako lep nov dom, za katerega pa ima dejansko veliko zaslug. Na občnem zboru zdravnikov sem ji rekel, da ji dejstvo, da je prevzela to ustanovo zamerim v toliko, kolikor zamerim to tistemu, ki jo je nastavil. Ne more se voditi preventivna in kurativna služba naenkrat. Naj me imenuje laika, vendar ne morem odstopiti od svojih trditvev, ki sem jih podal.

Prosim, da na pismo dr. Anče Tavčarjeve zavzamemo neko stališče, ali je bil takrat sklep MLO pogrešen glede na mojo obrazložitev. Dolžni smo ji dati nek odgovor.

Zupet Avgust:

Postavili smo sklep in ta sklep je v veljavi. Druga stvar pa je to: argumenti, ki jih navaja dr. Tavčarjeva, so poglavje zase, posebno kar se tiče nezakonitosti tega sklepa. S svoje strani ne vidim te nezakonitosti. Če jo ona vidi, naj se zadeva razčisti na sodišču. Ne vem, če je potrebna posebna obrazložitev za ta sklep. Njen primer je bil značilen v tem, da je celotno Ljubljano močno razburil, zlasti še naše žene. Ne bi šel v podrobnosti, toda netočnosti je brez dvoma še več. Mislim, da je treba tak način zavriniti.

Ing. Tepina Marjan:

Te diskusije okrog razrešitve dr. Tavčarjeve je v Mestnem ljudskem odboru in v časopisih več kot je potrebno. Sklep Mestnega ljudskega odbora je bil povsem logičen. Tudi v drugih podjetjih in ustanovah smo izmenjali že vrsto direktorjev, med njimi tudi politično in strokovno neoporečne ljudi, partizane, ljudi s spomenico, dobre strokovnjake in drugo, zaradi neuspehov podjetij in ustanov, ki so jih vodili. Običaj je, da v primeru neuspeha v podjetju ali ustanovi odstopi šef sam. Ker dr. Tavčarjeva tega ni storila, jo je razrešil Mestni ljudski odbor, ne da bi jo s tem obsodil kot neposredno krivo za nesrečo, ki se je zgodila v njeni ustanovi. To je bilo potrebno storiti ne samo zaradi nje in nesreče v ustanovi, ki jo je vodila, marveč tudi zaradi podobnih primerov, ki bi se utegnili še pojaviti. Če bi vedno spregledali vsakršno odgovornost šefa za neuspeh ustanove, ki jo vodi, ne bi zadostno skrbeli za gojitev čuta odgovornosti sploh. Zato ponavljam, da je bil sklep Mestnega ljudskega odbora povsem logičen in pravilen in da je nepotrebno o zadevi še naprej diskutirati.

Eden ljudskih odbornikov predlaga, da MLO odgovori dr. Tavčarjevi, da je bila obrazložitev Sveta za zdravstvo pravilna in da ji ne odreka njene strokovnosti, vendar pa vztraja pri tem, da je bil sklep o razrešitvi pravilen.

Predsednik MLO da predlog na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

Krese Leopold, podpredsednik MLO obvesti odbornike o naslednjem:

V družbenem planu LRS je bilo uzakonjeno, da se da ljudskemu odboru in podjetjem možnost, da dvignejo stopnjo akumulacije iznad povprečja in da je ta presežek prepuščen na razpolago ljudskemu odboru in podjetjem brez obdavčitve. Na osnovi tega smo pripravili maksimalne možne stopnje akumulacije in smo tako pridobili po predlogu družbenega plana okrog 140 milijonov za naše potrebe. Ko je večina okrajnih in mestnih družbenih organizacij tozadevni sklep

sprejela, je dala Narodna banka FLRJ navodilo vsem bankam glede načina izračunavanja akumulacije. Tako n. pr. je v Ljubljani ostalo ljudskemu odboru po tej tehnologiji komaj 30 milijonov. Ker so ta navodila samovoljna, predlagam, da pošljemo s tega našega zasedanja protestno resolucijo tov. Vukmanoviću-Tempu in Narodni banki FLRJ.

Ing. Lapajne-Oblak Sonja:

Glede tehnike izračunavanja razdelitve zvišane akumulacije smatram, da navodila banke ne držijo za proizvajalce in Mestni ljudski odbor. Ta navodila veljajo lahko le za bančne uslužbence, mi pa njih postopek smatramo kot protizakonit, ker je bilo izrecno rečeno, da se zvišanje akumulacije razdeli med podjetja in ljudske odbore.

Dr. Dermastja Marjan:

Navodila Narodne banke so rezultat odloka, ki ga je podpisal sekretar za narodno gospodarstvo. Zato je potrebno, da zoper ta postopek protestiramo, ker ti organi nimajo pravice, da menjajo zakon, ki ga je skupščina izglasovala. To lahko naredi samo Izvršni svet odnosno Ljudska skupščina. Tuđi sama banka se postavlja na stališče, da je ta odlok protizakonit in ga ne moremo izvrševati. V kolikor pa bomo dobili ponovno tozadevni nalog, ga moramo izvršiti.

Odborniki predlagano protestno resolucijo soglasno sprejmejo.

Ker je bil dnevni red izčrpan, zaključí predsednik skupno sejo Mestnega zbora in Zbora proizvajalcev Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane ob 22.45 uri.

Tajnik:

Pogačar Niko, s. r.

Predsednik:

Jaka Avšič, s. r.

Overitelja zapisnika:

Šetina Franc, s. r.

Klanjšek Ada, s. r.

POPRAVEK

Na 19. strani tiskanega zapisnika II. skupne seje odbornikov mestnega zbora in zbora proizvajalcev MLO z dne 15. I. t. l. je izpadel naslednji tekst (katerega je treba vključiti za peto vrstico od zgoraj):

Avšič Jaka:

Ne nastopam kot človek, ki bi dokončno odločal o vprašanjih, ki so postavljena. Mi moramo reševati vsa vprašanja demokratično in pri takem načinu reševanja nima ena oseba, čeprav je predsednik, neke odločilne besede, ampak je treba o vsakem problemu razpravljati in če ni enotnosti, odločiti na podlagi glasovanja ali pa počakati, da se doseže enotnost in neka oblika, ki zadovoljuje demokratičnost v reševanju nalog MLO. Vsega tega je bilo do sedaj premalo in mnoga vprašanja bi morali načelno reševati, da bi aparat imel jasno sliko, kako je treba vprašanja konkretno reševati. Sveti bi morali več razpravljati o različnih vprašanjih, ki bi morala biti pripravljena, tako da bi se lahko konkretno sklepalo. Marsikatera vprašanja bi bilo treba bolj jasno iznašati. N. pr. vprašanje obrtnih dovoljenj. Obrtna dovoljenja bi se morala dajati po nekem splošnem principu, ne pa individualno. V tem vprašanju moramo voditi načelno politiko. Strinjam se s tov. dr. Modicem, ki je rekel, da bi morali upoštevati mnenja s terena. Vprašanje pa je, koliko je teren ta mnenja dajal. So bili tudi slučaji, ko teh mnenj ni bilo.

Drugo vprašanje je stanovanjsko vprašanje, ki je bilo precej jasno prikazano. To vprašanje je resnično težko, ker ni bilo dovolj možnosti, da bi se gradila nova stanovanja. Želel bi, da se v bodoče posveča temu vprašanju več pažnje in da se vложи več investicij za graditev stanovanj. Vedno je polno potreb in stanovanja so tudi draga. Eno stanovanje stane okrog dva milijona dinarjev in z enim stanovanjem je malo pomagano. Na drugih mestih se lahko s tem denarjem precej naredi. Vendar se zaradi tega ne smemo dati zapeljati in moramo že sedaj določiti precejšen del, dve tretjini razpoložljivih investicij za gradnjo novih stanovanj. Če tega ne bomo storili, bo čez dve ali tri leta stanovanjska kriza še hujša in bo naš odbor prišel v nemogoč položaj. Drugo vprašanje v zvezi s stanovanji je razdeljevanje stanovanj. Stanovanj je sedaj zelo malo na razpolago. Sem pa tja se še dobi kako stanovanje v prostorih, ki so bili zasedeni po pisarnah. Na ta način je mogoče dobiti še kakih 110 stanovanj. Priznati pa moramo, da je republiških organov več kot prejšnje čase v Ljubljani in nekateri organi zasedajo tudi stanovanjske prostore. Naša želja je, da bi dali republiški organi na razpolago vsa stanovanja, ki jih zasedajo in da bi iz svojih sredstev gradili vsaj toliko, kolikor zasedajo stanovanjskih prostorov.